

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

NACRT

**PRIJEDLOG ZAKONA O ZABRANI NEPOŠTENIH TRGOVAČKIH PRAKSI U
LANCU OPSKRBE HRANOM**

Zagreb, svibanj 2017.

PRIJEDLOG ZAKONA O ZABRANI NEPOŠTENIH TRGOVAČKIH PRAKSI U LANCU OPSKRBE HRANOM

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbama članka 2. stavka 4. podstavka 1., članka 16. i članka 50. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Ocjena stanja

Opskrba hranom i pićem za osobnu potrošnju i potrošnju kućanstava počiva na lancu opskrbe hranom. U lancu opskrbe hranom potrošač je konačna točka, međutim u tom lancu sudjeluju proizvođači, otkupljivači, prerađivači, trgovci te ostali dionici vezani za lanac opskrbe hranom kroz uslužne djelatnosti. Lanac opskrbe hranom u Republici Hrvatskoj takvom strukturom sličan je lancima opskrbe hranom u zemljama Europske unije. Kako se hrvatsko tržište u razdoblju od posljednjih desetak godina s početkom Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju postupno integriralo te je konačno i postalo dijelom jedinstvenog europskog tržišta, trendovi te poslovne strukture s europskog tržišta utjecali su na formiranje dijela strukture lanca opskrbe hranom u Republici Hrvatskoj i to posebno u dijelu trgovine.

U Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o rješavanju problema nepoštenih trgovačkih praksi među poduzećima u lancu opskrbe hranom¹ (u daljnjem tekstu: Komunikacija) se navodi: „Tijekom posljednjih nekoliko desetljeća kretanja poput sve veće koncentracije i vertikalne integracije sudionika na tržištu EU-a dovela su do strukturnih promjena u lancu opskrbe hranom. Tim se kretanjima pridonijelo stanju znatno različitih razina pregovaračke snage i ekonomskih neravnoteža u pojedinačnim trgovinskim odnosima među dionicima u lancu. Iako su razlike u pregovaračkoj snazi uobičajene i legitimne u poslovnim odnosima, njihova zlouporaba katkad može dovesti do nepoštenih trgovačkih praksi. Nepoštene trgovačke prakse mogu se općenito definirati kao prakse koje uvelike odstupaju od dobroga poslovnog ponašanja, koje su oprečne dobroj vjeri i poštenoj trgovini te koje je jedan trgovinski partner jednostrano nametnuo drugome.“. Nadalje, procjenjujući učinak nepoštenih trgovačkih praksi, u Komunikaciji¹ se navodi: „Nepoštene trgovačke prakse mogu imati negativan učinak, posebno na mala i srednja poduzeća u lancu opskrbe hranom. Mogu utjecati na sposobnost opstanka na tržištu, novih financijskih ulaganja u proizvode i tehnologiju te razvoja prekograničnih aktivnosti malih i srednjih poduzeća na jedinstvenom tržištu. Iako je ukupni učinak nepoštenih trgovačkih praksi na tržište teško u potpunosti kvantitativno ocijeniti, nedvojben je izravan negativan učinak praksi na te sudionike. U prethodno navedenom istraživanju na razini EU-a, 83 % ispitanika koji su izjavili da su bili izloženi nepoštenim trgovačkim praksama reklo je da su im zbog nepoštenih trgovačkih praksi narasli troškovi, a 77 % ispitanika izjavilo je da su im

¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija - Rješavanje problema nepoštenih trgovačkih praksi među poduzećima u lancu opskrbe hranom, COM(2014) 472 završna verzija

nepoštenim trgovačkim praksama smanjeni prihodi. Osim toga, mogući su i neizravni učinci duž opskrbnog lanca u smislu ustručavanja, posebno malih i srednjih poduzeća, od pokušaja da uopće uspostave poslovni odnos zbog rizika od nepoštenih trgovačkih praksi koje su im nametnute.“.

Ovakvi procesi i pojave prisutni su u svim sektorima gospodarstva Republike Hrvatske, kao i Europske unije, a posebno su uzrokovali velike strukturne promjene u lancu opskrbe hranom. Samu strukturu lanca opskrbe hranom u Republici Hrvatskoj, a slično stanje je i u Europskoj uniji, obilježava, s jedne strane lanca, vrlo segmentirana i usitnjena te ekonomski i tržišno slaba proizvođačka struktura (obiteljska poljoprivredna gospodarstva te mala i srednja poduzeća), nasuprot trgovačkoj strani kao drugoj i krajnjoj strani lanca opskrbe hranom koju obilježava tržišna koncentracija na razini prvog otkupljivača ili prerađivača kao središnjeg dijela lanca, a posebno velika tržišna koncentracija i snaga na kraju lanca na razini supermarketa kao dominantnog maloprodajnog kanala u Republici Hrvatskoj. Upravo razlike u pregovaračkoj snazi dovode do pojave koja je uočena na europskoj razini, ali i u Republici Hrvatskoj, a to je „faktor straha“ kod dobavljača, odnosno prepoznata je pojava straha kod dobavljača od pokretanja sudskih sporova zbog mogućeg gubitka statusa dobavljača kod trgovaca koji dominiraju tržištem maloprodaje hrane.

O temi funkcioniranja lanca opskrbe hranom na razini Europske unije raspravlja se od financijske krize 2008. godine, a rasprava se dodatno zaoštrila nakon poremećaja na tržištu poljoprivrednih proizvoda uzrokovanog ruskom zabranom uvoza iz kolovoza 2014. godine i traje do danas. Na postojanje nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom ukazuju dokumenti Europske komisije iz 2009. godine pod nazivom „Bolje funkcioniranje lanca opskrbe hranom u Europi“, u kojem se predlažu različita rješenja kako bi se povećala konkurentnost lanca opskrbe hranom u Europskoj uniji i gospodarski rast ovoga sektora, između ostalog i provedbu aktivnosti kojima se ukidaju nepoštene ugovorne prakse između sudionika u cijelom lancu, zbog kojih je teret krize i povećanih troškova neproporcionalno podijeljen unutar lanca opskrbe hranom i prebačen na proizvođače i potrošače.

Kao daljnji korak u upravljanju ovim problemom, Europska komisija je 2010. godine osnovala Forum na visokoj razini za bolje funkcioniranje lanca opskrbe hranom (u daljnjem tekstu: Forum), čija je zadaća bila pomoći Europskoj komisiji u analizi pitanja vezanih uz lanac opskrbe hranom i dati preporuke. U Forumu su bili uključeni predstavnici sektora poljoprivrede, prerade i distribucije hrane država članica Europske unije (u daljnjem tekstu: države članice) i nevladinih udruženja. Jedna od aktivnosti koju je podržao Forum u svom ranijem mandatu je osnivanje tzv. Inicijative za opskrbni lanac (u daljnjem tekstu: Inicijativa) 2013. godine, koja ima za cilj poboljšati poslovne odnose unutar cijelog lanca opskrbe hranom. Do početka 2016. godine u Inicijativu je bilo uključeno 328 grupa i poduzeća za trgovinu na veliko i malo te poduzeća za proizvodnju koji predstavljaju 1155 poslovnih subjekata iz svih država članica. Međutim, poljoprivrednici i prerađivači mesa nisu pristupili Inicijativi jer smatraju da se tim mehanizmom ne štiti povjerljivost podnositelja pritužbe i ne predviđaju sankcije (samo objava imena tvrtki koje ne poštuju pravila). Članovi Inicijative dogovorili su načela dobre prakse koja sadrže popis primjera poštenih i nepoštenih praksi u vertikalnim trgovinskim odnosima. Inicijativa je također dogovorila dobrovoljni okvir za provedbu prihvaćenih načela.

Već prije zaključivanja nalaza Foruma osnovanog 2010. godine i proizašle Inicijative, Europska komisija je u srpnju 2014. godine donijela Komunikaciju¹. U Komunikaciji¹ je objašnjeno zašto je lanac opskrbe hranom zbog svoje tržišne strukture posebno podložan nepoštenim trgovačkim praksama te je opisana šteta koju nepoštene trgovačke prakse mogu

nanijeti tržišnim subjektima sa slabijom pregovaračkom snagom. Kako bi riješili problem nepoštenih trgovačkih praksi, subjekte u europskom lancu opskrbe hranom Komunikacijom¹ se potiče da sudjeluju u dobrovoljnim programima usmjerenima na promicanje najboljih poslovnih praksi i smanjenje nepoštenih trgovačkih praksi te se naglašava važnost djelotvornog i neovisnog provođenja na nacionalnoj razini. U Komunikaciji¹ je najavljeno kako će Europska komisija Vijeću i Europskom parlamentu dostaviti izvješće krajem 2015. godine, na temelju kojeg će odlučiti jesu li za rješavanje problema nepoštenih trgovačkih praksi u sektoru hrane potrebne dodatne aktivnosti na razini Europske unije.

U siječnju 2016. godine Europska komisija je objavila Izvješće o nepoštenim trgovačkim praksama među poduzećima u lancu opskrbe hranom² (u daljnjem tekstu: Izvješće). U tom Izvješću ocjenjuje kako je Inicijativa samo djelomično ispunila svoju svrhu, budući u njoj nisu bili uključeni poljoprivrednici i prerađivači mesa. Po isteku četverogodišnjeg mandata Foruma, osnovan je novi Forum na visokoj razini za bolje funkcioniranje lanca opskrbe hranom za mandat od 2015. do 2019. godine u kojem i Republika Hrvatska ima svoga predstavnika.

Europska komisija u Izvješću navodi pet ključnih elemenata kako bi se regulatornim okvirima riješio problem nepoštenih trgovačkih praksi:

1. pokrivenost u opskrbnom lancu: primjenjuje li se propis na nacionalnoj razini u svim fazama lanca opskrbe hranom ili samo na odnose u kojima je jedna strana trgovac na malo. Preporuka je da se ista pravila primjenjuju na subjekte koji nisu iz država članica
2. osnovne vrste nepoštenih trgovačkih praksi: jedna strana ne bi smjela nepropisno ili nepošteno prebaciti svoje troškove ili poduzetničke rizike na drugu stranu; jedna strana ne bi od druge strane smjela tražiti nikakve prednosti ili pogodnosti, a da nije obavila uslugu koja je povezana s traženom prednošću ili pogodnošću; jedna strana ne bi smjela jednostrano i/ili retroaktivno mijenjati ugovor, osim ako se to ugovorom izričito dopušta uz poštene trgovačke uvjete; ne bi smjelo doći do nepoštenog raskida ugovornog odnosa ili neopravdane prijetnje raskidom ugovornog odnosa
3. razina fleksibilnosti pri definiranju nepoštenih trgovačkih praksi: neke države članice propisale su ocjenjivanje nepoštenih trgovačkih praksi od slučaja do slučaja, dok su druge propisale popis postupaka koji se smatraju nepoštenim trgovačkim praksama; svaki od ova dva pristupa ima svoje prednosti i ograničenja
4. povjerljivost pritužbi: sustav provedbe treba zaštititi slabiju stranu od rizika da ugrozi svoje poslovne odnose ako se žali nadležnim tijelima na nepoštenu trgovačku praksu; neke države članice omogućuju povjerljive službene pritužbe u kojima je identitet podnositelja pritužbe zaštićen ili kolektivne pritužbe kojima se bolje štiti identitet podnositelja pritužbe; također su moguće istrage na vlastitu inicijativu koje pokreće provedbeno tijelo u državi članici
5. odvratajući učinak: mjere kojima se nastoje suzbiti nepoštene trgovačke prakse moraju služiti kao konkretno sredstvo odvratanja na što utječe stvaran broj istraga navodnih nepoštenih trgovačkih praksi (npr. u Republici Hrvatskoj nije bilo takvih slučajeva) i razina potencijalnih kazni.

S obzirom na to da je velika većina država članica uvela regulatorne mjere i sustave kojima ih tijela javne vlasti provode (20 od 28 država članica), Europska komisija zaključuje da ne vidi dodanu vrijednost posebnog usklađenog regulatornog pristupa na razini Europske unije. Međutim, Europska komisija prepoznaje da, budući da je u mnogim državama članicama zakonodavstvo uvedeno tek nedavno, rezultate treba pobliže pratiti i po potrebi

² Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o nepoštenim trgovačkim praksama među poduzećima u lancu opskrbe hranom

ponovno ocijeniti te najavljuje kako će ponovno procijeniti potencijalnu dodanu vrijednost mjera unutar Europske unije za rješavanje problema nepoštenih trgovačkih praksi.

Europski parlament također je zainteresiran za rješavanje ovoga problema te je uključen u rješavanje problematike nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom. U siječnju 2012. godine Europski parlament je objavio Rezoluciju o neuravnoteženosti u lancu opskrbe hranom³, u kojoj, između ostalog, poziva Europsku komisiju da pripremi prijedlog propisa na razini Europske unije kojim će se osigurati pošteni trgovački odnosi između proizvođača, dobavljača i distributera hrane. Pri tome se naglašava kako je potrebno brinuti o poljoprivrednicima kako bi se zaštitili njihovi prihodi i potaknula poljoprivredna proizvodnja i investicije u poljoprivredi, što je zadaća Europske komisije i država članica. Rezolucijom je zatraženo jasno definiranje nepoštenih trgovačkih praksi te je navedena lista najčešće uočenih nepoštenih trgovačkih praksi.

U lipnju 2016. godine Europski parlament je objavio Rezoluciju o nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom⁴. U Rezoluciji se ponavlja prijedlog Europskoj komisiji da podnese prijedlog za okvir kojim će se utvrditi opća načela na razini Europske unije kako bi se zajamčili jednaki uvjeti tržišnog natjecanja u svim državama članicama, a proizvođači, dobavljači i distributeri hrane održavali transparentne odnose. Navodi se kako bi države članice trebale, ako to već nije slučaj, na nacionalnoj razini osnovati ili priznati javne agencije ili posebna tijela, kao što je arbitar, nadležne za provedbu mjera za suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom. Također se naglašava da bi provedbena tijela trebala imati na raspolaganju niz različitih mjera provedbe i sankcija kako bi mogla prilagoditi svoju reakciju ozbiljnosti slučaja i posebnim okolnostima. Takve mjere i sankcije trebale bi imati odvraćajući učinak u cilju promjene ponašanja u poslovnim odnosima.

U Republici Hrvatskoj, slično kao i u pojedinim državama članicama, zadnjih godina se produbila kriza i narušeni su trgovački odnosi u lancu opskrbe hranom. Ovaj problem je posebno naglašen u posljednje vrijeme i na njega su ukazivali brojni poljoprivredni proizvođači i tvrtke iz prehrambene industrije te interesne grupacije poljoprivrednih proizvođača i prehrambene industrije (Hrvatska gospodarska komora - Sektor poljoprivrede i prehrambene industrije, Hrvatska poljoprivredna komora, Hrvatska udruga poslodavaca - Grupacija poljoprivrede i prehrambene industrije te ostala interesna udruženja proizvođača u svim sektorima proizvodnje hrane). U okviru toga, tražena je zaštita od resorno nadležnih tijela sa zahtjevom da se problematika nepoštenih trgovačkih praksi pravno uredi.

Pri tome od strane poljoprivrednih proizvođača i prehrambene industrije najčešće su isticani oni primjeri nepoštenih trgovačkih praksi koji se spominju i u dokumentima koje je objavila Europska komisija, odnosno Europski parlament, poput: otežan pristup maloprodaji, avansna plaćanja za pristup pregovorima, nametanje naknade za ulazak u trgovinu, naknade za policu u trgovini, nametanje promocija, kašnjenje u plaćanjima, klauzula o najpovlaštenijem klijentu, jednostrano i retroaktivno mijenjanje uvjeta ugovora, jednostrano kršenje ugovora, nametanje naknade i odredbe o ekskluzivnosti, nametanje naknade za privatne marke, nametanje standardnih ugovora, postupci odmazde, nepisani ugovori, nametanje naknade za preradu ili uklanjanje otpada, nametanje naknade za ambalažni materijal, nametanje plaćanja promocija koje nisu ranije bile dogovorene, naknade za slabiju prodaju, nametanje dodatnih popusta, jednostrano povlačenje proizvoda s police, nametanje

³ Rezolucija Europskog parlamenta od 19. siječnja 2012. o neuravnoteženosti u lancu opskrbe hranom (usvojeni tekstovi, P7_TA(2012)0012.)

⁴ Rezolucija Europskog parlamenta od 7. lipnja 2016. o nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom (2015/2065(INI))

neuvjetovanog povrata neprodane robe, prebacivanje troškova zbog krađe ili gubitka proizvoda, nametanje troškova vezanih uz prigovore potrošača i drugo.

Ovakva situacija ukazuje na potrebu uređivanja odnosa među dionicima lanca opskrbe hranom u Republici Hrvatskoj na novim pravnim osnovama. Na prijašnje spoznaje o mogućem postojanju problema ukazuje i postojeća pravna regulativa gdje je kroz članke 63. i 64. Zakona o trgovini (Narodne novine, br. 87/08, 96/08, 116/08, 114/11, 68/13 i 30/14) ovo područje općenito regulirano.

Bitno je naglasiti da se uređenje nepoštenog trgovanja u smislu odredbi Zakona o trgovini i njegovih podzakonskih propisa odnosi isključivo na odnose između trgovaca dok se ovim Prijedlogom zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom (u daljnjem tekstu: Prijedlog zakona) uređuje sprječavanje nametanja nepoštenih trgovačkih praksi u proizvodnji, preradi i trgovini hranom. Dakle, dionici lanca opskrbe hranom nisu samo trgovci kao kod Zakona o trgovini, već je to lanac kojeg čine: proizvođač (uključivo i primarni proizvođač), otkupljivač, prerađivač i trgovac.

Pri tome, lanac opskrbe hranom u Republici Hrvatskoj se u zadnjih deset godina s pojavom supermarketa bitno promijenio. S jedne strane s jačanjem velikih sustava - trgovačkih lanaca, došlo je do znatnog preustroja trgovine na malo prehrambenim proizvodima, uz gašenje velikog broja malih i srednjih trgovaca, čime se tržišna i gospodarska snaga koncentrirala u okviru desetak trgovačkih lanaca. U skladu s jačanjem i tržišnom koncentracijom na strani trgovine, uslijed neučinkovitosti postojećih zakonskih odredbi, širi se i pojava nepoštenih trgovačkih praksi do razine da nepoštene trgovačke prakse koje europska praksa i ovaj Prijedlog zakona zabranjuju na žalost se danas na hrvatskom tržištu smatraju uobičajenom poslovnom praksom.

Kako ovakvo stanje prijeti opstojnosti sektora proizvodnje hrane - proizvođača hrane bez obzira na pravni oblik djelovanja: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG), mala, srednja ili velika poduzeća iz poljoprivrede i prehrambene industrije, te time i širim poremećajima u opskrbi hranom u Republici Hrvatskoj, nužno se nameće potreba da se istaknuto iskorištavanje dominantnog tržišnog položaja i nametanje nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom čim prije zabrani i da se ovo područje pravno uredi.

Osnovna pitanja koja se trebaju urediti zakonom

Ovim Prijedlogom zakona utvrđuju se pravila i sustav mjera za sprječavanje nametanja nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, utvrđuju se nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom, nadležno tijelo za provedbu zakona, zadaće i postupanja nadležnog tijela za provedbu zakona te sankcije i prijelazne odredbe o potrebi usklađivanja svih dionika u lancu opskrbe hranom s odredbama ovoga Prijedloga zakona.

U cilju učinkovite provedbe ovoga Prijedloga zakona i nužne potrebe usklađenja odredbi Prijedloga zakona s komparativnom praksom i pravnim uređenjem u drugim državama članicama u ovoj pravnoj materiji, potrebno je odrediti jedno tijelo koje će moći utvrditi povredu i za tu povredu utvrditi i izreći odgovarajuću upravno-kaznenu mjeru. Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: Agencija) je pravna osoba s javnim ovlastima koja samostalno i neovisno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti određenih Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, br. 79/09 i 80/13), (u daljnjem tekstu: ZZTN) koje obuhvaćaju i izravnu primjenu odredaba članaka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82.

Ugovora o EZ-u (Tekst značajan za EGP) (SL L 1, 4.1.2003.), (u daljnjem tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003) i Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama) (Tekst značajan za EGP) (SL L 24, 29.1.2004.), (u daljnjem tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004). U obavljanju tih poslova, Agencija je obvezna surađivati s Europskom komisijom i nadležnim tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja država članica. Za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti Agencija odgovara izravno Hrvatskom saboru, kao svom osnivaču (članak 26. stavci 1. do 3. ZZTN-a). Nadalje, Agencija u postupcima u svojoj nadležnosti ima ovlast za provođenje nenajavljenih pretraga poslovnih i drugih prostorija poduzetnika, zemljišta i prijevoznih sredstava, kao i za pečačenje te privremeno oduzimanje predmeta (članak 42. ZZTN-a), ovlast za izricanje privremenih mjera (članak 51. ZZTN-a), ovlast za utvrđivanje i izricanje upravno-kaznenih mjera (članak 52. te članci 60. do 64. ZZTN-a), mogućnost izricanja oslobođenja od plaćanja ili umanjenja plaćanja upravno-kaznene mjere za pokajnike u cilju otkrivanja najtežih povreda ZZTN-a i povreda članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije koji se odnose na zabranjene sporazume poduzetnika - karte (članak 65. ZZTN-a). Naime, Republika Hrvatska je postala punopravna članica Europske unije 01. srpnja. 2013. godine (zadnja članica) pa je bila obvezna u svoj pravni sustav, a u svrhu učinkovite provedbe nacionalnog i europskog prava tržišnog natjecanja preuzeti najbolja pravna rješenja iz drugih država članica (posebice onih država članica koje imaju najdulje iskustvo u provedbi prava tržišnog natjecanja, primjerice, Francuska, Italija, Njemačka).

Iako se za Agenciju koristi termin „opći regulator“, važno je istaknuti da Agencija, premda ima određene regulatorne ovlasti u dijelu u kojem predlaže Vladi Republike Hrvatske donošenje propisa neophodnih za provedbu ZZTN-a (članak 30. točka 1. ZZTN-a), za razliku od Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (u daljnjem tekstu: HAKOM), Hrvatske energetske regulatorne agencije (u daljnjem tekstu: HERA), Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (u daljnjem tekstu: HANFA) ili Agencije za elektroničke medije (u daljnjem tekstu: AEM), nije regulator, već izvršno tijelo nadležno za provedbu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. Naime, svi spomenuti specijalizirani sektorski regulatori, HAKOM, HERA, HANFA i AEM djeluju *ex ante* i to isključivo na tržištima za koja su nadležni na temelju posebnih propisa.

Nasuprot njima, Agencija kao izvršno tijelo, djeluje *ex post* na postupanja poduzetnika na svim tržištima pa i na onima na kojima djeluju sektorski regulatori. Drugim riječima, Agencija djeluje i na tržištima na kojima postoje sektorski regulatori i nakon njihove regulacije vodi postupke utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja protiv poduzetnika koji djeluju na tim tržištima, ako su postupanja tih poduzetnika protivna propisima o zaštiti tržišnog natjecanja.

Riječ je o postupcima u kojima se izrađuju složene ekonomske i pravne analize u svrhu utvrđenja povrede ZZTN-a i u kojima se utvrđuje i izriče upravno-kaznena mjera. Kako je riječ o visokim kaznama koje Agencija može izreći zbog povreda ZZTN-a, stranke u postupcima u nadležnosti Agencije koriste najjače odvjetničke kuće koji ih zastupaju u tim postupcima. Pri tome Agencija uopće ne koristi odvjetničke usluge, već radnici Agencije, pravnici s položenim pravosudnim ispitom zastupaju Agenciju na Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske povodom pokrenutih upravnih sporova protiv rješenja Agencije. Agencija djeluje na svim tržištima, odnosno vodi postupke protiv poduzetnika koji djeluju na svim tržištima neovisno o tome jesu li ona prethodno *ex ante* regulirana od strane regulatornih tijela ili nisu.

U skladu s navedenim, a u cilju optimalne učinkovitosti provedbe ovoga Prijedloga zakona, Agencija je ovim Prijedlogom zakona utvrđena kao nadležno tijelo za njegovu provedbu.

Bitno je za naglasiti da se u postupcima koji su u nadležnosti Agencije na temelju ovoga Prijedloga zakona primjenjuje zakon kojim se uređuje opći upravni postupak, a da su neke posebne odredbe postupka propisane ovim Prijedlogom zakona u skladu s člankom 3. stavkom 1. Zakona o općem upravnom postupku (u daljnjem tekstu: ZUP) koji određuje kako se ZUP primjenjuje u svim upravnim stvarima, a samo se pojedina pitanja upravnog postupka mogu zakonom urediti drukčije ako je to nužno za postupanje u pojedinim upravnim područjima te ako to nije protivno temeljnim odredbama i svrsi ZUP-a.

Nadalje, budući da Agencija ima izgrađen i funkcionalan sustav utvrđivanja i izricanja upravno-kaznenih mjera počevši od 01. listopada 2010. godine na temelju odredaba ZZTN-a te je u ovom Prijedlogu zakonu riječ o materiji koja je bliska zaštiti tržišnog natjecanja, Agencija bi i na temelju ovoga Prijedloga zakona trebala imati ovlast za utvrđivanje i izricanje upravno-kaznenih mjera, odnosno trebalo bi se omogućiti da se povrede ovoga Prijedloga zakona ne smatraju prekršajima već povredama *sui generis*.

Slijedom navedenog, ovim Prijedlogom zakona se daje ovlast Agenciji da utvrđuje i izriče upravno-kaznene mjere (što je praksa i u drugim državama članicama gdje tijela srodna Agenciji provode zakone kojima se uređuje nepoštena trgovačka praksa na isti način), odnosno da se povrede ovoga Prijedloga zakona ne smatraju prekršajima već povrede *sui generis*. Kad bi se povrede ovoga Prijedloga zakona smatrale prekršajima, ne bi se mogle primijeniti odredbe članka 94. stavka 5. Prekršajnog zakona. Naime, iako Agencija ima određene regulatorne ovlasti u dijelu u kojem predlaže Vladi Republike Hrvatske donošenje propisa neophodnih za provedbu ZZTN-a, ona je izvršno, a nije regulatorno tijelo poput HAKOM-a, HERE i slično pa se na Agenciju, u slučaju odluke da povrede ovoga Prijedloga zakona budu utvrđene prekršajima, ne bi mogle primijeniti odredbe članka 94. stavka 5. Prekršajnog zakona koje uređuju isključivu nadležnost Prekršajnog suda u Zagrebu za suđenje u postupcima koje kod suda pokreće ovlašten tužitelj pravna osoba s javnim ovlastima kojoj je posebnim zakonom utvrđen status neovisnog regulatora. Zbog navedenog bi u prvom stupnju o prekršajima imali ovlast odlučivati svi nadležni prekršajni sudovi u Republici Hrvatskoj (više od 70), a u drugom Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske. Takvo rješenje je krajnje neučinkovito i ne bi osiguralo odgovarajuću provedbu ovoga Prijedloga zakona, budući je sasvim izvjesno da bi prekršajni sudovi čekali pravomoćnost odluke Agencije, tako da bi većina predmeta zbog kratkih zastarnih rokova utvrđenih Prekršajnim zakonom pala u zastaru. Čak kad bi prekršajni sudovi i odlučivali o prekršaju, upuštali bi se u ispitivanje krivnje osobe protiv koje bi bio podnesen optužni prijedlog što bi u stvari značilo u tom slučaju preispitivanje odluke Agencije od strane Prekršajnog suda. S druge strane, o zakonitosti odluke Agencije odlučuju nadležni upravni sudovi u prvom stupnju, a u drugom Visoki upravni sud Republike Hrvatske.

Isto tako, odredbama ovoga Prijedloga zakona predlagatelj utvrđuje da se upravno-kaznenom mjerom kazni u iznosu do najviše 3.500.000,00 kuna pravna osoba, a do 1.500.000,00 kuna fizička osoba za tešku povredu ovoga Zakona. Pri tome se pravnom ili fizičkom osoba u smislu ovoga Prijedloga zakona smatra otkupljivač i/ili prerađivač ili trgovac, koja prema svojim dobavljačima iskoristi značajnu pregovaračku snagu nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi propisanih ovim Prijedlogom zakona. Kad bi se povrede ovoga Prijedloga zakona smatrale prekršajima, novčana kazna za povrede ovoga Zakona, na način kako ih uređuje Prekršajni zakon (članak 33. stavci 1., 2. i 3.), bi najviše iznosila za pravnu osobu 1.000.000,00 kuna. Naime, kazna ne bi mogla iznositi 2.000.000,00 kuna jer nema mogućnosti primjene članka 33. stavka 7. Prekršajnog zakona gdje su eksplicite navedeni najteži prekršaji određeni posebnim zakonima.

Posljedice koje će donošenjem zakona proisteći

Nepoštene trgovačke prakse pojavljuju se kao jedna od posljedica nejednake gospodarske snage dionika u lancu opskrbe hranom. One najviše pogađaju poljoprivrednike, male i srednje tvrtke kao najslabiju kariku u lancu, ali i mala i srednja poduzeća u preradi. Ovim Prijedlogom zakona posljedično se treba osigurati pravni okvir koji će jasnim određivanjem nepoštenih trgovačkih praksi utjecati na ispravljanje postojećih poremećaja koji su primili formu uobičajenog poslovnog ponašanja.

Sustavom upravno-kaznenih mjera kažnjavat će se počinitelje povreda prema ovom Prijedlogu zakona, iako je glavni cilj utvrđenih sankcija njihov odvraćajući utjecaj. Time će se nastala neravnoteža u poslovnim odnosima između dionika u lancu opskrbe hranom vratiti u nužno normalne uvjete jednakopravnosti.

Ovaj Prijedlog zakona dio je paketa reformskih zakona u području I. reformskog prioriteta „Poticajno poslovno okruženje, jačanje poljoprivrede, turizma i održivog razvoja“ i predstavlja uređivanje mehanizma za sprječavanje nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, odnosno u trgovini poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima. Osobito se to odnosi na sprečavanje zlouporabe dominantne pozicije u pregovaračkim odnosima i uređivanje tržišta, sankcioniranje nametanja i prebacivanja troškova jedne strane u lancu na drugu, kao i neopravdano raskidanje ugovora i neopravdane naknade za nepostojeće usluge. Ishodi ovoga Prijedloga zakona imat će učinak na promjenu trgovačke prakse, osobito za proizvođačku strukturu lanca opskrbe hrane u odnosu na drugu stranu, otkupljivače, prerađivače te tržišno dominantnih trgovačkih lanaca. S obzirom na izostanak normativnog okvira i nedostatak relevantnog zakonodavstva na razini Europske unije, normativno rješenje u bitnome će utjecati na ovaj segment gospodarstva. Prijedlog zakona potrebno je donijeti u skladu s člankom 23. stavkom 4. Zakona o procjeni učinaka propisa (Narodne novine, broj 90/11) zbog svih prije navedenih razloga, a radi zaštite interesa Republike Hrvatske, osobito gospodarskog interesa u području trgovine poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima.

Stoga je predlagatelj u Prijedlog zakona ugradio odredbu o provedbi procjene učinaka propisa u roku od dvije godine od njegovog stupanja na snagu kako bi se ocijenili ishodi ovoga Prijedloga zakona i njegova svrsishodnost.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona u državnom proračunu Republike Hrvatske za 2018. godinu nužno je osigurati dodatno zapošljavanje novih šest zaposlenika u Agenciji te je za to potrebno povećati proračun na poziciji Agencije A50700B Administracija i upravljanje za 1.360.628,00 kuna.

Zbog svih navedenih obveza Agencije i složenih postupaka koje mora voditi u svrhu provedbe nacionalnog i europskog prava tržišnog natjecanja sa svega 40 zaposlenika, Agencija u svrhu provedbe ovoga Prijedloga zakona, koji je također prisilni propis, ne može dio svojih zaposlenika preraspodijeliti za obavljanje poslova vezanih uz njegovu provedbu.

Nadalje, nizak cenzus u smislu visine ukupnog godišnjeg prihoda za obveznike ovoga Zakona - trgovce, otkupljivače i/ili prerađivače potencijalno uključuje 95% svih trgovaca prehrambenim proizvodima te isto tako i otkupljivača i/ili prerađivača u dijelu trgovine primarnim poljoprivrednim proizvodima, odnosno time se potencijalno jako širi i okvir nadležnosti Agencije i njena obveza nad kontrolom poslovnih odnosa u cijelom lancu opskrbe

hranom. Riječ je o kontroli izuzetno velikog broja ugovora koje trgovci, otkupljivači i/ili prerađivači sklapaju sa svim svojim dobavljačima.

S obzirom na to da se postupci u smislu ovoga Zakona pokreću na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti realno je za očekivati veliki broj postupaka koje će Agencija morati voditi, osobito zbog toga što je u Republici Hrvatskoj izuzetno prisutna primjena nepoštenih trgovačkih praksi budući do sada to područje nije bilo uređeno propisom. Stoga je za učinkovit rad i provođenje odredbi ovoga Zakona potrebno povećanje broja zaposlenih u Agenciji za novih šest zaposlenika. Taj broj smatra se optimalnim za učinkovitu provedbu novoga Zakona.

PRIJEDLOG

ZAKONA O ZABRANI NEPOŠTENIH TRGOVAČKIH PRAKSI U LANCU OPSKRBE HRANOM

GLAVA I.

OSNOVNE ODREDBE

Cilj i predmet zakona

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom utvrđuju pravila i sustav mjera za sprječavanje nametanja nepoštenih trgovačkih praksi, utvrđuju se nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom čijim se nametanjem iskorištava značajna pregovaračka snaga otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca u odnosu na njihove dobavljače te ovlasti, zadaće i postupanje tijela nadležnog za provedbu ovoga Zakona.

(2) Cilj i svrha ovoga Zakona je uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom.

Značenje pojmova

Članak 2.

Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

- a) *lanac opskrbe hranom*: obuhvaća sve sudionike u proizvodnji, preradi i trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima i to: proizvođače, otkupljivače i/ili prerađivače, trgovce na veliko i trgovce na malo
- b) *nepoštene trgovačke prakse*: ugovorne odredbe i poslovne prakse koje dobavljaču nametne otkupljivač i/ili prerađivač i/ili trgovac, koristeći svoju značajnu pregovaračku snagu u odnosu na dobavljača, a suprotno načelima savjesnosti i poštenja, načelu ravnopravnosti ugovornih strana, načelu jednake vrijednosti činidaba i dobroj poslovnoj praksi u proizvodnji i/ili trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima
- c) *poljoprivredni i prehrambeni proizvod*: svaka tvar ili proizvod, prerađen, djelomično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je prehrani ljudi ili se može očekivati da će ga ljudi konzumirati uključujući piće, žvakaću gumu i svaku drugu tvar, uključujući vodu koja se namjerno ugrađuje u hranu tijekom njezine proizvodnje, pripreme ili prerade te žive životinje koje su namijenjene za proizvodnju hrane u skladu s člankom 2. Uredbe (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani, osnivanju Europske agencije za sigurnost hrane te utvrđivanju postupaka u područjima sigurnosti hrane (SL 31, 1.2.2002.), (u daljnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 178/2002), osim morske ribe i drugih morskih organizama iz ulova
- d) *primarni proizvođač*: fizička ili pravna osoba koja proizvodi primarni poljoprivredni proizvod u smislu odredbe članka 3. točke 17. Uredbe (EZ) br. 178/2002

- e) *dobavljač*: fizička ili pravna osoba (uključivo i primarni proizvođač) koja proizvodi i/ili prerađuje i/ili otkupljuje te potom prodaje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod otkupljivaču i/ili prerađivaču ili izravno trgovcu, neovisno o tome ima li taj dobavljač prebivalište ili sjedište u Republici Hrvatskoj ili inozemstvu
- f) *otkupljivač*: fizička ili pravna osoba koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod radi daljnje prodaje trgovcu
- g) *prerađivač*: fizička ili pravna osoba koja prerađuje kupljeni poljoprivredni ili prehrambeni proizvod te prerađeni proizvod prodaje trgovcu
- h) *trgovac*: fizička ili pravna osoba utvrđena u skladu s općim propisom o trgovini koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod radi daljnje prodaje
- i) *naknada*: bilo koje plaćanje u novcu ili robi ili uslugama
- j) *povezana društva*: pravno samostalna društva koja u međusobnom odnosu mogu stajati kao društvo koje u drugom društvu ima većinski udio ili većinsko pravo u odlučivanju, ovisno i vladajuće društvo, društvo koncerna, društva s uzajamnim udjelima i društva povezana poduzetničkim ugovorima u skladu s propisima o trgovačkim društvima i propisima o računovodstvu
- k) *prihodi*: ukupni prihodi odnosno primici otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovaca i njihovih povezanih društava ostvareni u Republici Hrvatskoj i iskazani na posljednjem predanom financijskom izvješću
- l) *mjesto isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda*: mjesto na kojem dobavljač isporučuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod otkupljivaču i/ili prerađivaču ili trgovcu i na kojem u trenutku isporuke svi rizici i odgovornosti za poljoprivredni ili prehrambeni proizvod prelaze na otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca
- m) *cijena proizvodnje*: zbroj svih promjenjivih i nepromjenjivih troškova koji nastanu u proizvodnji jedinice proizvoda
- n) *nabavna cijena*: cijena određena općim propisom o trgovini
- o) *poslovna tajna*: poslovne informacije određene općim propisom o zaštiti tržišnog natjecanja.

POGLAVLJE I.

ZNAČAJNA PREGOVARAČKA SNAGA I NEPOŠTENE TRGOVAČKE PRAKSE

Zabrana iskorištavanja značajne pregovaračke snage

Članak 3.

(1) Zabranjeno je iskorištavanje značajne pregovaračke snage otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca u odnosu na njihove dobavljače nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi.

(2) Smatra se da ima značajnu pregovaračku snagu u smislu ovoga Zakona trgovac čiji ukupni godišnji prihod i ukupan godišnji prihod povezanih društava s trgovcem ostvaren u Republici Hrvatskoj prelazi iznos od 100.000.000,00 kuna.

(3) Smatra se da ima značajnu pregovaračku snagu u smislu ovoga Zakona otkupljivač čiji ukupni godišnji prihod i ukupan godišnji prihod povezanih društava s otkupljivačem ostvaren u Republici Hrvatskoj prelazi iznos od 50.000.000,00 kuna.

(4) Smatra se da ima značajnu pregovaračku snagu u smislu ovoga Zakona prerađivač čiji ukupni godišnji prihod i ukupan godišnji prihod povezanih društava s prerađivačem ostvaren u Republici Hrvatskoj prelazi iznos od 50.000.000,00 kuna.

(5) U prihod iz stavaka 2. 3. i 4. ovoga članka ne uračunava se prihod ostvaren prodajom robe, odnosno pružanjem usluga između povezanih društava (društava unutar grupe).

Nametanje nepoštenih trgovačkih praksi

Članak 4.

(1) Nepoštene trgovačke prakse u smislu ovoga Zakona mogu postojati u odnosima:

- između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača i
- između dobavljača i trgovca.

(2) Nepoštene trgovačke prakse u proizvodnji, preradi i/ili trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima koje se iskorištavanjem značajne pregovaračke snage nameću dobavljačima su:

1. pisani ugovor između otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca i njihovih dobavljača koji nije sastavljen u skladu s odredbama ovoga Zakona ili obveze nametnute dobavljaču koje nisu predviđene u pisanom ugovoru između otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca i njihovih dobavljača
2. plaćanja koja nisu jasno istaknuta i specificirana na izdanom računu ili otkupnom bloku
3. opći uvjeti poslovanja otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca koji nisu u skladu s odredbama ovoga Zakona
4. mogućnost jednostranog raskida ugovora s dobavljačem od strane otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca u nepisanom obliku ili bez navođenja osnovanih razloga za raskid ugovora ili mogućnost otkaza ugovora s dobavljačem bez primjerenog otkaznog roka ili mogućnost jednostrane izmjene ugovora od strane otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca
5. nerazmjerno visoke ugovorne kazne s obzirom na vrijednost i značenje objekta obveze i
6. ostale nepoštene trgovačke prakse propisane ovim Zakonom.

ODJELJAK 1.

UGOVORI

Oblik i obvezni sadržaj ugovora dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača

Članak 5.

(1) Ugovor između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača mora biti sklopljen u pisanom obliku i sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana, a osobito odredbe o:

1. nabavnoj cijeni proizvoda i/ili načinu određivanja, odnosno izračuna nabavne cijene
2. kvaliteti i vrsti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji se isporučuje otkupljivaču i/ili prerađivaču
3. uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, a rok plaćanja ne može biti dulji od 60 dana
4. uvjetima i rokovima isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora
5. mjestu isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda i
6. trajanju ugovora.

(2) Ugovor koji nije sklopljen u pisanom obliku i koji ne sadrži sve odredbe navedene u stavku 1. ovoga članka je ništetan.

(3) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, pisani ugovor nije potreban ako primarni proizvođač prihvati narudžbu otkupljivača i/ili prerađivača na temelju javno objavljenih uvjeta otkupljivača i/ili prerađivača koji su obvezujući i prilažu se otkupnom bloku te koji sadrže sve odredbe iz stavka 1. točaka 1., 2., 3., 4. i 5. ovoga članka, odnosno ako primarni proizvođač i otkupljivač i/ili prerađivač imaju sklopljen ugovor o zajedničkoj proizvodnji koji sadržava i odredbe iz stavka 1. točaka 1., 2., 3., 4., 5. i 6. ovoga članka.

(4) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, u slučaju kada primarni proizvođač isporučuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod otkupljivaču i/ili prerađivaču koji je zadruga čiji je član primarni proizvođač, pisani ugovor nije potreban ako statut te zadruge ili pravila i odluke u pisanom obliku, utvrđeni u statutu ili izvedeni iz njega, sadrže odredbe koje su po sadržaju u skladu sa stavkom 1. ovoga članka.

Oblik i obvezni sadržaj ugovora dobavljača i trgovca

Članak 6.

(1) Ugovor između dobavljača i trgovca mora biti sklopljen u pisanom obliku i sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana, a osobito sadržavati odredbe o:

1. nabavnoj cijeni proizvoda i/ili načinu određivanja, odnosno izračuna nabavne cijene
2. kvaliteti i vrsti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji se isporučuje trgovcu
3. uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, a rok plaćanja ne može biti dulji od 60 dana
4. uvjetima i rokovima isporuke poljoprivrednog ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora
5. mjestu isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda i
6. trajanju ugovora.

(2) Ugovor koji nije sklopljen u pisanom obliku i koji ne sadrži sve odredbe iz stavka 1. ovoga članka je ništetan.

ODJELJAK 2.

IZDAVANJE RAČUNA I OPĆI UVJETI POSLOVANJA

Pravila izdavanja računa

Članak 7.

(1) Za svaku isporuku poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda u skladu s ugovorom sklopljenim između dobavljača i trgovca ili dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača, odnosno za svaku uslugu povezanu s isporukom poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda mora biti izdan račun ili otkupni blok.

(2) Račun kojeg dobavljač izdaje trgovcu, odnosno otkupljivaču i/ili prerađivaču mora sadržavati jasno navedeni iznos naknada koje dobavljač odobrava trgovcu, odnosno otkupljivaču i/ili prerađivaču kao i točnu specifikaciju na što se dugovani iznosi odnose, u skladu s ugovorom između dobavljača i trgovca, odnosno dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača.

(3) Sve naknade u smislu ovoga Zakona koje dobavljač odobrava trgovcu ili otkupljivaču i/ili prerađivaču moraju biti izražene na računu kojeg dobavljač izdaje trgovcu, odnosno otkupljivaču i/ili prerađivaču pri isporuci poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, osim ugovorenih naknada između dobavljača i trgovca, odnosno otkupljivača i/ili prerađivača čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku trgovca, odnosno otkupljivača i/ili prerađivača.

Opći uvjeti poslovanja

Članak 8.

(1) Otkupljivač i/ili prerađivač i trgovac dužan je upozoriti dobavljača na primjenu općih uvjeta poslovanja kao i na način objave općih uvjeta poslovanja.

(2) Odredbe općih uvjeta poslovanja moraju biti jasne i razumljive.

(3) Opći uvjeti poslovanja ne smiju sadržavati odredbe koje se u smislu ovoga Zakona smatraju nepoštenim trgovačkim praksama.

ODJELJAK 3.

NIŠTETNOST UGOVORA I UGOVORNA KAZNA

Raskid ugovora, otkaz ugovora i jednostrana izmjena ugovora

Članak 9.

(1) Odredba ugovora između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača ili između dobavljača i trgovca koja otkupljivaču i/ili prerađivaču ili trgovcu omogućuje jednostrani raskid ugovora u nepisanom obliku ili bez navođenja osnovanih razloga za raskid ugovora je ništetna.

(2) Odredba ugovora između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača ili između dobavljača i trgovca koja otkupljivaču i/ili prerađivaču ili trgovcu omogućuje otkaz ugovora bez primjerenog otkaznog roka je ništetna.

(3) Odredba ugovora između dobavljača i otkuplivača i/ili prerađivača ili između dobavljača i trgovca koja otkuplivaču i/ili prerađivaču ili trgovcu omogućuje jednostranu izmjenu ugovora je ništetna.

Ugovorna kazna

Članak 10.

(1) Zabranjeno je dobavljaču nametnuti nerazmjerno visoku ugovornu kaznu s obzirom na vrijednost i značenje objekta obveze.

(2) Zabranjeno je naplatiti od dobavljača ugovornu kaznu u slučaju kada otkuplivač i/ili prerađivač ili trgovac skrivi neispunjenje, zakašnjenje ili neuredno ispunjenje obveze dobavljača te u drugim slučajevima kada je do neispunjenja, zakašnjenja ili neurednog ispunjenja obveze dobavljača došlo iz uzroka za koje dobavljač ne odgovara.

POGLAVLJE II.

OSTALE NEPOŠTENE TRGOVAČKE PRAKSE

Ostale nepoštene trgovačke prakse otkuplivača i/ ili prerađivača

Članak 11.

Osim nepoštenih trgovačkih praksi iz članaka 4. i 5. te članaka 7. do 10. ovoga Zakona, ostale nepoštene trgovačke prakse u trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima su nametanje dobavljaču od strane otkuplivača i/ili prerađivača:

1. netransparentnog umanjenja količine i/ili vrijednosti poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda standardne kvalitete
2. ispostavljanja bjanko zadužnice radi preuzetog repromaterijala, a da otkuplivač i/ili prerađivač nema obvezu izdavanja sredstva osiguranja za preuzete, a neplaćene poljoprivredne ili prehrambene proizvode
3. uvjetovanja sklapanja ugovora i poslovne suradnje kompenzacijom roba i usluga
4. nepreuzimanja ugovorenih količina poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda u skladu s ugovorenom dinamikom otkupa, izuzev u opravdanim slučajevima utvrđenim ugovorom
5. naplate naknade za sklapanje ugovora s dobavljačem koja nije razmjerna administrativnom trošku kojeg treba snositi dobavljač
6. odbijanja primitka isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda po dospijeću obveze za dobavljača na isporuku, osim zbog razloga koji su ugovorom utvrđeni kao opravdani razlozi za odbijanje primitka
7. naplate naknade dobavljaču za kalo, rastep, lom i krađu proizvoda nakon isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda, odnosno prebacivanje rizika poslovanja na dobavljača
8. ugovaranja naknada koje se ne iskazuju na računu ili otkupnom bloku
9. obveze da ne prodaje poljoprivredne ili prehrambene proizvode drugim otkuplivačima i/ili prerađivačima po nižim cijenama od onih koje je platio otkuplivač i/ili prerađivač i
10. izvršenja roka plaćanja dobavljaču duljeg od 60 dana.

Ostale nepoštene trgovačke prakse trgovca

Članak 12.

Osim nepoštenih trgovačkih praksi iz članka 4. te članaka 6. do 10. ovoga Zakona, ostale nepoštene trgovačke prakse u trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima su nametanje dobavljaču od strane trgovca:

1. naplate naknade za uvrštavanje poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda dobavljača
2. naplate naknade za smještaj proizvoda na policama u prodajnom mjestu trgovca, osim u slučaju kada dobavljač od trgovca izričito traži smještaj svog proizvoda na određenoj polici u prodajnom mjestu trgovca
3. vraćanja isporučenih, a neprodanih proizvoda, odnosno naplate naknade za zbrinjavanje takvih proizvoda, kao i proizvoda kojima je istekao rok trajanja, osim u slučaju proizvoda koji se prvi put isporučuju trgovcu, kao i proizvoda za koje dobavljač izričito traži prodaju, a unaprijed je pisanim putem upozoren od strane trgovca da zbog slabog obrtaja može doći do isteka roka trajanja tih proizvoda
4. naplate naknade za sklapanje ugovora s dobavljačem koja nije razmjerna administrativnom trošku kojeg treba snositi dobavljač
5. naplate naknade za dostavu poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda izvan ugovorenog mjesta isporuke
6. naplate naknade za čuvanje i manipulaciju nakon isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda trgovcu (logistički rabat)
7. naplate naknade za proširenje prodajne mreže trgovca, poboljšanje (preuređenje) postojećih prodajnih mjesta trgovca, proširenje skladišnih kapaciteta trgovca, proširenje distributivne mreže trgovca, kao i pokrivanje dijela trgovčeva logističkog troška
8. odbijanja primitka isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda po dospijeću obveze za dobavljača na isporuku, osim iz razloga koji su ugovorom utvrđeni kao opravdani razlozi za odbijanje primitka
9. uvjetovanja sklapanja ugovora i poslovne suradnje kompenzacijom roba i usluga
10. uvjetovanja sklapanja ili produženja ugovora te primitka isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora zahtjevom za proizvodnjom i isporukom poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji se mogu smatrati zamjenjivim u odnosu na ugovorene ili isporučene proizvode (robna marka trgovca)
11. naplate naknade za usluge koje nisu pružene, odnosno za usluge koje su pružene iako nisu ugovorene između ugovornih strana
12. naplate naknade za umanjeni promet, prodaju ili umanjenu maržu trgovca uslijed smanjene prodaje određenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda
13. prebacivanja rizika poslovanja s trgovca na dobavljača poput naplate naknade za kalo, rastep, lom, krađu proizvoda te naplate naknade za novčane i ostale kazne izrečene trgovcu na temelju odluka nadležnih tijela, osim u slučaju kad su izrečene kazne na temelju odluka nadležnih tijela posljedica nedostataka proizvoda za koje je odgovoran dobavljač u smislu općeg propisa koji uređuje obvezne odnose
14. prodaje poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda krajnjem potrošaču ispod nabavne cijene proizvoda s porezom na dodanu vrijednost, osim kad se radi o proizvodima pred istekom roka trajanja, povlačenju poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda iz asortimana te potpunoj rasprodaji zbog zatvaranja prodajnog objekta. Ako je dobavljač istovremeno trgovac na veliko i povezano društvo s trgovcem na malo, u tom slučaju se u smislu ovoga Zakona za utvrđivanje nabavne cijene proizvoda može promatrati i ugovorni odnos između trgovca na veliko i njegovog dobavljača i/ili proizvođača koji se ne smatra s njim povezanim društvom u smislu ovoga Zakona
15. prodaje poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda ispod cijene proizvodnje u slučaju vlastite proizvodnje trgovca (robna marka trgovca), osim kad se radi o proizvodima

pred istekom roka trajanja, povlačenju poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda iz asortimana te potpunoj rasprodaji zbog zatvaranja prodajnog objekta

16. ugovaranja naknade koja se ne iskazuje na računu, osim naknade čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku trgovca vezanom za uslugu koju trgovac pruža dobavljaču
17. naplate naknade za marketinške i promidžbene usluge trgovca, osim u slučaju kada dobavljač izričito traži od trgovca posebnu promidžbu svojih proizvoda koji se nalaze na prodajnom mjestu trgovca
18. ugovaranja naknade za istraživanje tržišta
19. naplate naknade za podatke o izlazu proizvoda dobavljača s blagajni na prodajnim mjestima trgovca, osim u slučaju kada dobavljač od trgovca izričito traži te podatke
20. obveze sudjelovanja u dodatnim sniženjima ili učestalim akcijama, osim onih uređenih posebnim propisom kojim se uređuje zaštita potrošača
21. obveze da ne prodaje poljoprivredne ili prehrambene proizvode drugim trgovcima po nižim cijenama od onih koje je platio trgovac
22. brisanja proizvoda s liste ugovorenih proizvoda koje dobavljač isporučuje trgovcu ili značajno smanjivanje narudžbi pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda bez prethodne pisane najave od strane trgovca u roku utvrđenom ugovorom ili u roku koji ne može biti kraći od 30 dana
23. izvršenja roka plaćanja dobavljaču duljeg od 60 dana i
24. nepreuzimanja ugovorenih i proizvedenih količina poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda robnih marki trgovca, osim u opravdanim slučajevima utvrđenim ugovorom.

GLAVA II.

OSNOVNE POSTUPOVNE ODREDBE

POGLAVLJE I.

NADLEŽNOST, SUKOB INTERESA RADNIKA I POSTUPANJE AGENCIJE

Nadležnost tijela za provedbu Zakona i način donošenja odluka

Članak 13.

(1) Za provedbu ovoga Zakona nadležna je Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: Agencija).

(2) Odluke u smislu ovoga Zakona donosi Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: Vijeće) imenovano u skladu s propisom o zaštiti tržišnog natjecanja, većinom od najmanje tri glasa, a član Vijeća ne može biti suzdržan od glasovanja.

(3) U postupcima koji su u nadležnosti Agencije primjenjuje se zakon kojim se uređuje opći upravni postupak i ovaj Zakon.

(4) Postupke iz stavka 3. ovoga Zakona vode radnici Agencije pravne struke s položenim pravosudnim ispitom.

(5) Za vođenje postupka utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere i izricanja upravno-kaznene mjere iz članka 19. te članka 23. do 27. ovoga Zakona, uz

uvjet iz stavka 4. ovoga članka obvezan je i radni staž na pravnim poslovima od najmanje četiri godine nakon položenog pravosudnog ispita.

Stručna služba Agencije

Članak 14.

Stručna služba Agencije obavlja upravne i stručne poslove u smislu ovoga Zakona, a osobito:

- utvrđuje činjenice i okolnosti vezane uz utvrđivanje propisane visine ukupnog godišnjeg prihoda trgovaca, otkupljivača i prerađivača
- vodi upravni postupak utvrđivanja iskorištavanja značajne pregovaračke snage nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi i postupak utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere u pojedinačnim predmetima te nakon što utvrdi sve relevantne činjenice i okolnosti za donošenje odluke izvještava Vijeće koje rješava pojedinu upravnu stvar u skladu s odredbama ovoga Zakona
- priprema nacrt godišnjeg izvještaja o radu u smislu ovoga Zakona i
- obavlja ostale poslove po nalogu Vijeća vezane uz provedbu ovoga Zakona.

Sukob interesa radnika

Članak 15.

(1) Radnici Agencije ne mogu biti članovi uprava ili nadzornih odbora te upravnih vijeća fizičkih ili pravnih osoba u lancu opskrbe hranom, ili biti u članstvima bilo kojih drugih oblika interesnog udruživanja, koja bi mogla dovesti u sumnju njihovu nepristranost u vođenju postupaka koji su u nadležnosti Agencije.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, dopušteno je članstvo i sudjelovanje u znanstvenim udrugama, asocijacijama i projektima, pod uvjetom da isto ne utječe na nepristranost u vođenju postupaka.

Izvještaj o radu

Članak 16.

Izvještaj o radu za proteklu kalendarsku godinu u smislu odredaba ovoga Zakona, Agencija će podnijeti Hrvatskom saboru kao sastavni dio Izvještaja o radu Agencije u skladu s odredbama općeg propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Prikupljanje podataka

Članak 17.

(1) Agencija je ovlaštena pisanim putem zahtijevati od stranaka u postupku i drugih pravnih ili fizičkih osoba koje nemaju položaj stranke u postupku, zadruga, strukovnih ili gospodarskih interesnih udruga ili udruženja i komora sve potrebne obavijesti, u obliku pisanih očitovanja te dostavu na uvid ugovora i drugih potrebnih podataka i dokumentacije.

(2) Zahtjev iz stavka 1. ovoga članka mora sadržavati pravni temelj, predmet i svrhu zahtjeva, rok za njegovo provođenje, kao i upozorenje da će protiv stranke u postupku i drugih pravnih i fizičkih osoba iz stavka 1. ovoga članka, ako ne postupe po zahtjevu, biti pokrenut postupak utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere u smislu stavka 3. ovoga članka.

(3) Ako stranka u postupku i druge pravne i fizičke osobe iz stavka 1. ovoga članka ne postupe po zahtjevu, Agencija će pokrenuti postupak utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere.

(4) Osobi protiv koje je pokrenula postupak iz stavka 3. ovoga članka Agencija će dostaviti obavijest o utvrđenom činjeničnom stanju i poziv za glavnu raspravu, nakon čega će rješenjem odlučiti o tome je li povrijeđen ovaj Zakon i u slučaju povrede izreći upravno-kaznenu mjeru za tu povredu u skladu s ovim Zakonom.

(5) Ako podaci i dokumentacija iz stavka 1. ovoga članka sadrže poslovnu tajnu, osobe iz stavka 1. ovoga članka obvezne su Agenciji označiti, uz valjano obrazloženje, što se smatra poslovnom tajnom.

(6) U slučaju iz stavka 5. ovoga članka, osobe iz stavka 1. ovoga članka su obvezne Agenciji dostaviti i primjerak poslovne dokumentacije koja ne sadrži poslovne tajne. Ako samo naznače koje podatke smatraju poslovnom tajnom, a ne dostave primjerak dopisa i/ili poslovne dokumentacije bez poslovnih tajni, Agencija će te osobe ponovno pozvati na dostavu dopisa i/ili poslovne dokumentacije bez poslovnih tajni. Ako osobe iz stavka 1. ovoga članka ne postupe niti po ponovljenom zahtjevu, Agencija će smatrati da takav dopis i/ili poslovna dokumentacija ne sadrži poslovne tajne.

(7) Na poslovne tajne i način postupanja s poslovnim tajnama na odgovarajući način se primjenjuju odredbe općeg propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

(8) Ako osoba iz stavka 1. ovoga članka ne dostavi podatke i dokumentaciju iz stavka 1. ovoga članka, Agencija će pri utvrđivanju činjenica ocijeniti značenje propuštanja dostave podataka i dokumentacije i u skladu s time utvrditi relevantne činjenice.

Preuzimanje obveza od strane otkupljivača i/ili prerađivača odnosno trgovca

Članak 18.

(1) Stranka protiv koje je pokrenut postupak može Agenciji u roku od 40 dana od dana pokretanja postupka predložiti preuzimanje obveze izvršenja određenih mjera i uvjeta te rokove u kojima će to učiniti kako bi se otklonile nepoštene trgovačke prakse.

(2) Agencija će ovisno o težini povrede, opsegu povrede i vremenu trajanja povrede, koji se utvrđuju u ispitnom postupku, ocijeniti jesu li predložene mjere, uvjeti i rokovi iz stavka 1. ovoga članka dostatni za otklanjanje nepoštenih trgovačkih praksi te će u slučaju pozitivne ocjene, privremenim rješenjem prihvatiti predložene mjere, uvjete i rokove koji time postaju obvezni za predlagatelja.

(3) Privremenim rješenjem iz stavka 2. ovoga članka Agencija obvezuje stranku na dostavu dokaza kojima potvrđuje izvršenje mjera i uvjeta u određenom roku.

(4) Agencija će rješenjem obustaviti postupak nakon zaprimanja dokaza kojima se potvrđuje izvršenje mjera i uvjeta u određenom roku ili ako je izvršenje mjera i uvjeta u određenom roku onemogućio dobavljač.

(5) Ako Agencija ocijeni da predložene mjere, uvjeti i rokovi iz stavka 1. ovoga članka nisu dostatni za otklanjanje nepoštenih trgovačkih praksi ili ako stranka ne dostavi dokaze u

smislu stavka 3. ovoga članka, Agencija će o tome pisanim putem obavijestiti stranku i nastaviti voditi ispitni postupak.

Postupak utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere

Članak 19.

(1) Nakon utvrđenja činjenica i okolnosti u ispitnom postupku i nakon što Vijeće u skladu s ovlastima iz članka 13. stavka 2. ovoga Zakona utvrdi da je stranka u postupku iskoristila značajnu pregovaračku snagu nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi svom dobavljaču, odnosno povrijedila odredbe ovoga Zakona, Agencija će stranci dostaviti Obavijest o utvrđenom činjeničnom stanju u konkretnom predmetu i obavijestiti je o sadržaju odluke Vijeća donesene na temelju utvrđenog činjeničnog stanja.

(2) Agencija će uz obavijest iz stavka 1. ovoga članka stranci dostaviti i poziv na glavnu raspravu na kojoj će se stranci dati mogućnost za davanje obrane, odnosno izvođenje dokaza radi utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere te utvrđivanja olakotnih i otegotnih okolnosti kao kriterija za određivanje visine upravno-kaznene mjere propisane odredbama ovoga Zakona.

(3) Poziv na glavnu raspravu iz stavka 2. ovoga članka osobito sadrži:

- naziv i sjedište pravne osobe, ime i prezime te prebivalište fizičke osobe
- ime i prezime te adresu osobe ovlaštene za zastupanje i opunomoćenika ako ga osobe iz podstavka 1. ovoga stavka imaju
- činjenični opis postupanja ili propuštanja postupanja kojima je povrijeđen ovaj Zakon
- dan i sat održavanja glavne rasprave
- oznaku prostorije u sjedištu Agencije u kojoj će se održati glavna rasprava
- naznaku svojstva u kojem se poziva
- upozorenje da će u slučaju nedolaska po prvom pozivu osoba biti ponovno pozvana, dok u slučaju ponovnog nedolaska može biti određeno njeno prisilno dovođenje ili će se glavna rasprava održati bez njezine nazočnosti i
- službeni pečat Agencije i potpis osobe ovlaštene za vođenje postupka izricanja upravno-kaznene mjere.

(4) Obavijest iz stavka 1. ovoga članka sadrži osobito:

- naziv i sjedište pravne osobe, odnosno ime i prezime te adresu fizičke osobe koja je povrijedila odredbe ovoga Zakona
- detaljan činjenični opis postupanja ili propuštanja postupanja kojima su nametnute nepoštene trgovačke prakse, odnosno odredbe ovoga Zakona koje su tim postupanjem ili propuštanjem postupanja povrijeđene
- vrijeme, mjesto te trajanje povrede ovoga Zakona
- naznaku članka ovoga Zakona koji propisuje visinu upravno-kaznene mjere za tu povredu
- poziv stranci da predloži dodatne dokaze i svjedoke ako ih ima i
- poziv stranci da dostavi pisanu obranu i rok za dostavu iste, koji ne može biti kraći od osam (8), niti dulji od trideset (30) dana.

(5) Ako drukčije nije određeno ovim Zakonom, na oblik i sadržaj poziva za glavnu raspravu, tijekom glavne rasprave, dovođenje stranaka i trećih osoba na glavnu raspravu i zapisnik o glavnoj raspravi primjenjivat će se na odgovarajući način Prekršajni zakon.

(6) Po okončanju glavne rasprave iz stavka 2. ovoga članka, Vijeće će u skladu s ovlastima iz članka 13. stavka 2. ovoga Zakona odlučiti o postojanju uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere, odrediti njezinu visinu, kao i rokove i način njezina izvršenja.

(7) Agencija u skladu s odlukama Vijeća kojima je utvrđeno iskorištavanje značajne pregovaračke snage nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi, odnosno utvrđena povreda ovoga Zakona i kojima je utvrđeno postojanje uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere i njezina visina, okončava postupak donošenjem jedinstvenog rješenja.

POGLAVLJE II.

AKTI AGENCIJE

Akti Agencije i sudska zaštita

Članak 20.

(1) Agencija, u smislu ovoga Zakona, donosi rješenja kojima:

- utvrđuje iskorištavanje značajne pregovaračke snage otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca u odnosu na njihove dobavljače nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi u smislu članaka 3. do 12. ovoga Zakona, određuje trajanje takvog postupanja, zabranjuje svako takvo daljnje postupanje, određuje mjere, uvjete i rokove za otklanjanje takvog postupanja te utvrđuje i izriče propisane upravno-kaznene mjere
- utvrđuje da nije postupljeno u skladu s rješenjem Agencije iz stavka 1. podstavka 1. ovoga članka u dijelu kojim su određene mjere, uvjeti i rokovi za otklanjanje nepoštenih trgovačkih praksi te utvrđuje i izriče propisanu upravno-kaznenu mjeru
- utvrđuje da nije postupljeno u skladu sa zahtjevom Agencije u smislu članka 17. stavka 3. ovoga Zakona i utvrđuje i izriče propisanu upravno-kaznenu mjeru
- obustavlja postupak u smislu članka 18. stavka 4. ovoga Zakona jer ne postoje više zakonske pretpostavke za vođenje postupka i
- obustavlja postupak pokrenut po službenoj dužnosti kad utvrdi da više u smislu ovoga Zakona ne postoje zakonske pretpostavke za daljnje vođenje postupka.

(2) Agencija, u smislu ovoga Zakona, donosi privremeno rješenje kojim prihvaća mjere i uvjete predlagatelja i određuje rokove provedbe u smislu članka 18. stavka 2. ovoga Zakona.

(3) Protiv rješenja Agencije nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

(4) Tužba iz stavka 3. ovoga članka ne zadržava izvršenje rješenja, osim u dijelu rješenja koji se odnosi na izrečenu upravno-kaznenu mjeru.

(5) Tužbe protiv rješenja Agencije radi odlučivanja o postupovnim pitanjima ne zaustavljaju tijekom postupka.

(6) Svi sporovi pokrenuti pred nadležnim upravnim sudovima na temelju odredaba ovoga Zakona su žurni.

Rokovi za donošenje rješenja Agencije

Članak 21.

(1) Rješenja iz članka 20. stavka 1. ovoga Zakona, Agencija donosi u roku od 60 dana od dana kada utvrdi sve činjenice relevantne za donošenje odluke.

(2) Privremeno rješenje iz članka 20. stavka 2. ovoga Zakona Agencija donosi u roku od 30 dana od dana zaprimanja prijedloga za preuzimanje obveza iz članka 18. stavka 1. ovoga Zakona.

Objava rješenja Agencije

Članak 22.

(1) Rješenja iz članka 20. ovoga Zakona objavljuju se na mrežnoj stranici Agencije.

(2) Poslovne tajne sadržane u rješenju iz stavka 1. ovoga članka izuzet će se od javne objave.

GLAVA III.

UPRAVNO-KAZNENE MJERE

POGLAVLJE I.

CILJ I VRSTA UPRAVNO-KAZNENE MJERE

Cilj upravno-kaznene mjere

Članak 23.

Upravno-kaznenim mjerama koje Agencija utvrđuje i izriče u smislu ovoga Zakona cilj je uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom, kažnjavanje počinitelja povreda te odvracanje počinitelja i drugih osoba od povreda ovoga Zakona.

Upravno-kaznene mjere za teške povrede Zakona

Članak 24.

Upravno-kaznenom mjerom u iznosu do najviše 3.500.000,00 kuna za pravnu osobu, odnosno 1.500.000,00 kuna za fizičku osobu kaznit će se za tešku povredu ovoga Zakona pravna ili fizička osoba koja se u smislu ovoga Zakona smatra otkupljivačem i/ili prerađivačem ili trgovcem, a koja prema svojim dobavljačima iskoristi značajnu pregovaračku snagu nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi u smislu ovoga Zakona, ako:

1. ne sklopi ugovor u pisanom obliku i s propisanim obveznim sadržajem ili ako nametne dobavljaču obveze koje nisu predviđene u pisanom ugovoru između otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca i njihovih dobavljača i/ili ako ugovor između otkupljivača i/ili

prerađivača ili trgovca i njihovih dobavljača nije sastavljen u skladu s odredbama ovoga Zakona (članak 4. stavak 2. točka 1., članak 5. i članak 6.)

2. odredi plaćanja koja nisu jasno istaknuta i specificirana na izdanom računu ili u skladu s ugovorom ne izda račun za svaku isporuku poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, odnosno za svaku uslugu povezanu s isporukom tih proizvoda ne izda račun ili otkupni blok ili ako račun ne sadrži sve utvrđene naknade ili specifikacije (članak 4. stavak 2. točka 2. i članak 7.)

3. odredbe općih uvjeta poslovanja nisu jasne i razumljive ili ako njihovi dobavljači nisu upozoreni na primjenu općih uvjeta poslovanja i na način njihove objave te ako opći uvjeti poslovanja sadrže odredbe koje se u smislu ovoga Zakona smatraju nepoštenim trgovačkim praksama (članak 4. stavak 2. točka 3. i članak 8.)

4. nametne jednostrani raskid ugovora u nepisanom obliku ili bez navođenja osnovanih razloga za raskid ugovora ili nametne otkaz ugovora sa svojim dobavljačem bez primjerenog otkaznog roka, ili ako nametne jednostranu izmjenu ugovora (članak 4. stavak 2. točka 4. i članak 9.)

5. nametne nerazmjerno visoku ugovornu kaznu dobavljaču s obzirom na vrijednost i značenje objekta obveze ili naplati od dobavljača ugovornu kaznu u slučaju kada otkupljivač i/ili prerađivač ili trgovac skrivi neispunjenje, zakašnjenje ili neuredno ispunjenje obveze dobavljača te u drugim slučajevima kada je do neispunjenja, zakašnjenja ili neurednog ispunjenja obveze dobavljača došlo iz uzroka za koje dobavljač ne odgovara (članak 4. stavak 2. točka 5. i članak 10.)

6. nametne bilo koju od ostalih propisanih nepoštenih trgovačkih praksi otkupljivača i/ili prerađivača (članak 4. stavak 2. točka 6. i članak 11.)

7. nametne bilo koju od ostalih propisanih nepoštenih trgovačkih praksi trgovca (članak 4. stavak 2. točka 6. i članak 12.)

8. ne postupi po rješenju Agencije iz članka 20. stavka 1. podstavka 1. ovoga Zakona u dijelu kojim se nalaže izvršenje određenih mjera, uvjeta i rokova za otklanjanje nepoštenih trgovačkih praksi i

9. ne uskladi s ovim Zakonom ugovor sklopljen prije stupanja na snagu ovoga Zakona, koji nije u skladu s ovim Zakonom u roku iz članka 32. ovoga Zakona.

Upravno-kaznene mjere za lakše povrede Zakona

Članak 25.

Upravno-kaznenom mjerom do najviše 1.000.000,00 kuna za pravnu osobu, odnosno 500.000,00 kuna za fizičku osobu, kaznit će se za lakšu povredu ovoga Zakona pravna ili fizička osoba koja se u smislu ovoga Zakona smatra otkupljivačem i/ili prerađivačem ili trgovcem, a koja ima položaj stranke u postupku, ako:

1. ne postupi po pisanom zahtjevu Agencije u svrhu prikupljanja podataka za dostavom svih potrebnih obavijesti u obliku pisanih očitovanja odnosno ne dostavi na uvid potrebne podatke i dokumentaciju (članak 17. stavak 3.)

2. ne postupi po predloženim preuzetim obvezama za izvršenje određenih mjera i uvjeta u za to određenim rokovima koje su privremenim rješenjem Agencije postale obvezne za stranku u postupku (članak 18. stavci 1., 2. i 3. i članak 20. stavak 2.).

Upravno-kaznene mjere za ostale povrede Zakona

Članak 26.

(1) Upravno-kaznenom mjerom do najviše 100.000,00 kuna kaznit će se pravna osoba koja nema položaj stranke u postupku, a koja ne postupi po zahtjevu Agencije (članak 17. stavak 3.).

(2) Upravno-kaznenom mjerom do najviše 25.000,00 kuna kaznit će se fizička osoba koja nema položaj stranke u postupku, a koja ne postupi po zahtjevu Agencije (članak 17. stavak 3.).

POGLAVLJE II.

KRITERIJI UTVRĐIVANJA I IZVRŠENJE UPRAVNO-KAZNE NE MJERE

Kriteriji za utvrđivanje upravno-kaznene mjere

Članak 27.

(1) Pri utvrđivanju i izricanju upravno-kaznene mjere, u smislu članaka 24. do 26. ovoga Zakona, Agencija uzima u obzir težinu povrede, opseg povrede, vrijeme trajanja povrede i posljedice te povrede za dobavljače. Utvrđeni iznos upravno-kaznene mjere se smanjuje ili povećava ovisno o utvrđenim olakotnim i/ili otegotnim okolnostima iz stavaka 2. i 3. ovoga članka.

(2) Olakotnim okolnostima iz stavka 1. ovoga članka smatraju se osobito:

1. dostava dokaza o prekidu protupravnog postupanja prije pokretanja postupka u smislu ovoga Zakona
2. dostava dokaza o prekidu protupravnog postupanja najkasnije u roku od tri mjeseca od dana pokretanja postupka u smislu ovoga Zakona
3. kratko trajanje povrede, ali ne dulje od godine dana i
4. dobra suradnja s Agencijom tijekom vođenja postupka.

(3) Otegotnim okolnostima iz stavka 1. ovoga članka smatraju se osobito:

1. ponavljanje istog ili drugog postupanja kojima se krše odredbe ovoga Zakona nakon dostavljenog rješenja kojim je ranije utvrđena povreda ovoga Zakona i utvrđena i izrečena propisana upravno-kaznena mjera. Iznos upravno-kaznene mjere može se povećati u slučaju utvrđenja iste povrede ovoga Zakona do 100%, a za svaki drugi utvrđeni slučaj povrede ovoga Zakona, može se povećati do 50%, ali i u tom slučaju upravno-kaznena mjera ne može prijeći najviši propisani iznos iz članaka 24. do 26. ovoga Zakona
2. odbijanje suradnje s Agencijom ili ometanje Agencije tijekom provedbe postupka i
3. uloga poticatelja drugih na povredu ovoga Zakona, odnosno sve radnje poduzete u cilju osiguranja sudjelovanja drugih u povredi.

(4) Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga članka, Agencija može dodatno smanjiti iznos upravno-kaznene mjere pravnoj ili fizičkoj osobi koja se nalazi u teškoj financijskoj situaciji, ako ona podnese Agenciji relevantne dokaze da bi izricanje upravno-kaznene mjere u iznosu kako je to propisano ovim Zakonom značajno ugrozilo njezinu ekonomsku održivost i dovelo do značajnog gubitka vrijednosti njezine imovine.

Postupak izvršenja upravno-kaznene mjere

Članak 28.

(1) U rješenju Agencije kojim se zbog povrede ovoga Zakona izriče upravno-kaznena mjera odredit će se rok i način uplate izrečene upravno-kaznene mjere.

(2) Upravno-kaznene mjere uplaćuju se po izvršnosti rješenja Agencije ako nije podnesena tužba, odnosno po pravomoćnosti sudske odluke, uračunavajući u iznos upravno-kaznene mjere i zakonske zatezne kamate od dana dostave stranci rješenja Agencije do dana plaćanja.

(3) Agencija može odobriti plaćanje upravno-kaznene mjere u obrocima, ako stranka razumno obrazloži svoj zahtjev i dostavi odgovarajuće dokaze.

(4) Ako stranka u određenom roku ne uplati upravno-kaznenu mjeru, Agencija će o tome obavijestiti Područni ured Porezne uprave Ministarstva financija na čijem je području prebivalište, odnosno sjedište stranke, radi naplate upravno-kaznene mjere prisilnim putem prema propisima o prisilnoj naplati poreza. Upravno-kaznene mjere koje na zahtjev Agencije prisilno naplaćuje Porezna uprava Ministarstva financija uplaćuju se izravno u korist državnog proračuna Republike Hrvatske.

POGLAVLJE III.

ZASTARA I TROŠKOVI POSTUPKA

Zastara

Članak 29.

(1) Postupak utvrđivanja povrede ovoga Zakona i utvrđivanja i izricanja upravno-kaznene mjere zbog počinjenja te povrede ne može biti pokrenut kada protekne rok od pet godina od dana počinjenja povrede.

(2) U slučaju kontinuirane ili ponavljane povrede ovoga Zakona vrijeme zastare računa se od dana kad je prestala povreda.

(3) Zastarijevanje iz stavka 1. ovoga članka prekida se svakom radnjom Agencije o kojoj je Agencija pisanim putem obavijestila stranku od dana kada je stranka zaprimila tu obavijest, a koja je poduzeta radi utvrđivanja počinjenja povrede ovoga Zakona i utvrđivanja i izricanja upravno-kaznene mjere zbog te povrede.

(4) Poslije svakog prekida, zastara počinje ponovno teći, ali se postupak ni u kojem slučaju ne može voditi protekom dvostrukog vremena određenog stavkom 1. ovoga članka.

Zastara izvršenja upravno-kaznene mjere

Članak 30.

(1) Upravno-kaznene mjere izrečene zbog povrede odredaba ovoga Zakona ne mogu se izvršiti ako od dana pravomoćnosti rješenja Agencije i/ili pravomoćnosti odluke suda protekne rok od pet godina. Zastara počinje teći od dana kad je stranka uredno primila pravomoćnu odluku suda, ili od dana izvršnosti rješenja Agencije ako stranka nije podnijela tužbu na to rješenje.

(2) Zastarijevanje iz stavka 1. ovoga članka prekida se svakom radnjom nadležnog tijela poduzetom radi izvršenja upravno-kaznene mjere. Poslije svakog prekida zastara počinje ponovo teći, ali postupak izvršenja upravno-kaznene mjere ne može se voditi protekom dvostrukog vremena određenog stavkom 1. ovoga članka.

(3) Iznimno, u slučajevima kad Agencija odobri plaćanje upravno-kaznene mjere u obrocima, zastarijevanje počinje teći od dana kada stranka nije platila dospjelu obvezu.

Troškovi postupka

Članak 31.

(1) Svi troškovi vođenja postupka utvrđivanja povrede ovoga Zakona i izricanja upravno-kaznene mjere zbog povrede ovoga Zakona utvrdit će se Uredbom o tarifi upravnih pristojbi.

(2) U slučaju kada je postupak, koji je Agencija u smislu ovoga Zakona pokrenula po službenoj dužnosti, okončan povoljno za stranku, Agencija neće snositi troškove postupka.

GLAVA IV.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 32.

Ugovori između dobavljača i trgovaca ili otkupljivača i/ili prerađivača sklopljeni prije stupanja na snagu ovoga Zakona koji nisu u skladu s člancima 4., 5., 9., 10., 11. i 12. ovoga Zakona moraju se uskladiti najkasnije do 31. prosinca 2017. godine, u protivnom takvi ugovori prestaju važiti od 01. siječnja 2018. godine.

Članak 33.

Agencija će, najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, uskladiti Statut i druge opće akte Agencije s odredbama ovoga Zakona.

Naknadna procjena učinaka propisa

Članak 34.

Ministarstvo poljoprivrede će u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona provesti naknadnu procjenu učinaka ovoga Zakona.

Stupanje na snagu

Članak 35.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Odredbama ovoga članka propisuje se cilj i predmet ovoga Zakona.

Uz članak 2.

Odredbama ovoga članka uređuju se pojmovi koji se koriste u Zakonu.

Uz članak 3.

Odredbama ovoga članka uređuje se zabrana iskorištavanja značajne pregovaračke snage otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovaca, a u odnosu na njihove dobavljače nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi. S obzirom na specifičnost odnosa u lancu opskrbe hranom i gospodarsku veličinu trgovaca te otkupljivača i prerađivača, odredbama ovoga članka uređuje se iznos ukupnog godišnjeg prihoda uključivo i godišnji prihod povezanih društava preko kojeg se trgovac, odnosno otkupljivač i prerađivač, smatraju obveznicima ovoga Zakona. Pri tome se iznos ukupnog godišnjeg prihoda uključivo i godišnji prihod povezanih društava ostvaren u Republici Hrvatskoj u cilju što cjelovitijeg obuhvata obveznika ovoga Zakona za skupinu trgovaca određuje iznos od 100 milijuna kuna, a za skupinu otkupljivača i prerađivača 50 milijuna kuna. Time su obveznici ovoga Zakona 95% tvrtki iz djelatnosti trgovine te u istoj mjeri i tvrtke iz sektora otkupa i prerade poljoprivrednih proizvoda.

Uz članak 4.

Odredbama ovoga članka uređuje se okvir odnosa unutar kojih mogu postojati nepoštene trgovačke prakse te s obzirom na slojevitost lanca opskrbe hranom raspoznaje se da se one mogu javljati u odnosima:

- između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača i
- između dobavljača i trgovaca.

Nadalje se u ovom članku utvrđuju nepoštene trgovačke prakse.

Uz članak 5.

Odredbama ovoga članka uređuje se da ugovor dobavljača s otkupljivačem i/ili prerađivačem mora biti sklopljen u pisanom obliku i sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana. Pored toga, ovim člankom se uređuje obvezni sadržaj pisanog ugovora.

Nadalje, člankom se propisuju pravne posljedice u slučaju da ugovor nije sklopljen u pisanom obliku i da ne sadrži sve odredbe navedene u stavku 1. ovoga članka.

Pisani ugovor nije potreban ako primarni proizvođač i otkupljivač i/ili prerađivač sklapaju narudžbu na temelju javno objavljenih uvjeta otkupljivača i/ili prerađivača priloženih otkupnom bloku koji su obvezujući i koji sadrže sve odredbe iz stavka 1. točaka 1., 2., 3., 4. i 5. ovoga članka, odnosno ako primarni proizvođač i otkupljivač i/ili prerađivač imaju sklopljen ugovor o zajedničkoj proizvodnji koji, između ostalog, sadržava i odredbe iz stavka 1. točaka 1., 2., 3., 4., 5. i 6. ovoga članka.

Zbog specifičnog poslovanja zadruga i njenih članova, gdje se općim aktom reguliraju prava i obveze članova i zadruga, za taj poslovni odnos se utvrđuje izuzeće te se kod isporuke

poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda od strane člana zadruge prema zadruzi ne zahtjeva pisani ugovor iz ovoga članka.

Uz članak 6.

Odredbama ovoga članka uređuje se da ugovor između dobavljača i trgovca mora biti sklopljen u pisanom obliku i sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana. Pored toga, ovim člankom se uređuje obvezni sadržaj pisanog ugovora između dobavljača i trgovca.

Nadalje, člankom se propisuju pravne posljedice u slučaju da ugovor nije sklopljen u pisanom obliku i da ne sadrži sve odredbe navedene u stavku 1. ovoga članka.

Uz članak 7.

Odredbama ovoga članka uređuju se pravila za izdavanje računa pri čemu se utvrđuje da svaka isporuka poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda u skladu s ugovorom sklopljenim između dobavljača i trgovca ili dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača, odnosno za svaku uslugu povezanu s isporukom poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda mora biti izdan račun ili otkupni blok. U svezi s tim, člankom se uređuje da račun kojeg dobavljač izdaje trgovcu, odnosno otkupljivaču i/ili prerađivaču mora sadržavati jasno navedeni iznos naknada koje dobavljač odobrava trgovcu, odnosno otkupljivaču i/ili prerađivaču kao i točnu specifikaciju na što se dugovani iznosi odnose, u skladu s ugovorom između dobavljača i trgovca, odnosno dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača. Isto tako, u slučaju kada trgovac, odnosno otkupljivač i/ili prerađivač izdaje otkupni blok dobavljaču koji nije obveznik registriran u registru poreznih obveznika i takav otkupni blok pored osnovnih podataka (vrsta proizvoda, količina, jedinična cijena, ukupni iznos) mora sadržavati jasno navedeni iznos naknada koje dobavljač odobrava trgovcu, odnosno otkupljivaču i/ili prerađivaču kao i točnu specifikaciju na što se odobreni iznosi naknada odnose, u skladu s ugovorom između dobavljača i trgovca, odnosno dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača. Naknade koje dobavljač odobrava trgovcu, odnosno otkupljivaču i/ili prerađivaču, moraju biti izražene na računu koji dobavljač izdaje trgovcu, odnosno otkupljivaču i/ili prerađivaču, pri isporuci poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, odnosno otkupnom bloku, osim ugovorenih naknada između dobavljača i trgovca, odnosno između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača čije ostvarenje ovisi o stvarnom i mjerljivom učinku trgovca, odnosno otkupljivača i/ili prerađivača.

Uz članak 8.

Odredbama ovoga članka uređuje se pitanje općih uvjeta poslovanja koje može utvrditi otkupljivač i/ili prerađivač i trgovac. Međutim, ti uvjeti ne mogu biti protivni odredbama ovoga Zakona, odnosno ne smiju sadržavati odredbe koje se u smislu ovoga Zakona smatraju nepoštenim trgovačkim praksama.

Na primjenu takvih općih uvjeta poslovanja dobavljač mora biti upozoren, a same odredbe takvih općih uvjeta poslovanja moraju biti jasne i razumljive kako se ne bi mogle dvojako interpretirati.

Uz članak 9.

Odredbama ovoga članka uređuje se raskid i otkaz ugovora i jednostrana izmjena ugovora.

Uz članak 10.

Odredbama ovoga članka uređuje se pitanje ugovorne kazne na način da je zabranjeno dobavljaču nametnuti nerazmjerno visoku ugovornu kaznu s obzirom na vrijednost i značenje objekta obveze te da je zabranjeno naplatiti od dobavljača ugovornu kaznu kada otkupljivač i/ili prerađivač ili trgovac skrivi neispunjenje, zakašnjenje ili neuredno ispunjenje obveze dobavljača te u drugim slučajevima kada je do neispunjenja, zakašnjenja ili neurednog ispunjenja obveze dobavljača došlo iz uzroka za koje dobavljač ne odgovara u smislu općeg propisa o obveznim odnosima.

Uz članak 11.

Odredbama ovoga članka uređuju se ostale nepoštene trgovačke prakse otkupljivača i/ili prerađivača. Ovim člankom propisuju se pored nepoštenih trgovačkih praksi iz članaka 4. i 5. te članaka 7. do 10. ovoga Zakona, ostale nepoštene trgovačke prakse u trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima od strane otkupljivača i/ili prerađivača koje su posljedica nametanja nepoštenih trgovačkih praksi određenih ovim člankom.

Uz članak 12.

Odredbama ovoga članka uređuju se ostale nepoštene trgovačke prakse trgovca. Ovim člankom propisuju se pored nepoštenih trgovačkih praksi iz članka 4. te članaka 6. do 10. ovoga Zakona, ostale nepoštene trgovačke prakse u trgovini poljoprivrednim ili prehrambenim proizvodima od strane trgovaca koje su posljedica nametanja nepoštenih trgovačkih praksi određenih ovim člankom.

Uz članak 13.

Odredbama ovoga članka utvrđuje se nadležnost tijela za provedbu ovoga Zakona, postupak koji će primjenjivati provedbeno tijelo i način donošenja odluka od strane Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja kao tijela koje upravlja radom Agencije. Ovim člankom se utvrđuje Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja kao tijelo nadležno za provedbu ovoga Zakona. Nadalje, bitno je za naglasiti da se u postupcima koji su u nadležnosti Agencije na temelju ovoga Zakona primjenjuje zakon kojim se uređuje opći upravni postupak (ZUP), a da su neke posebne odredbe postupka u dijelu utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere i izricanja upravno-kaznene mjere iz članka 19. te članaka 23. do 27. ovoga Zakona uređene ovim Zakonom, a u skladu s člankom 3. stavkom 1. Zakona o općem upravnom postupku koji određuje kako se ZUP primjenjuje u svim upravnim stvarima, a samo se pojedina pitanja upravnog postupka mogu zakonom urediti drukčije ako je to nužno za postupanje u pojedinim upravnim područjima te ako to nije protivno temeljnim odredbama i svrsi ZUP-a. Naime, bilo je nužno uskladiti odredbe ovoga Zakona s komparativnom praksom i pravnim uređenjem u drugim državama članicama Europske unije u ovoj pravnoj materiji. Potrebno je odrediti jedno tijelo koje će moći utvrditi povredu i za tu povredu izreći odgovarajuću upravno-kaznenu mjeru, a budući da Agencija već ima ovlast u skladu sa Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, br. 79/09 i 80/13) za utvrđivanje i izricanje upravno-kaznenih mjera te je u ovom Zakonu riječ o materiji koja je bliska zaštiti tržišnog natjecanja, ovakvo rješenje smatrali smo optimalnim.

Uz članak 14.

Odredbama ovoga članka uređuje se djelokrug rada Stručne službe Agencije u smislu ovoga Zakona.

Uz članak 15.

Odredbama ovoga članka uređuje se pitanje sukoba interesa radnika Agencije te iznimke od tog pravila.

Uz članak 16.

Odredbama ovoga članka uređuje se obveza Agencije o podnošenju Izvještaja o radu u smislu ovoga Zakona za proteklu kalendarsku godinu Hrvatskom saboru.

Uz članak 17.

Odredbama ovoga članka uređuje se prikupljanje podataka od strane Agencije. Agencija je ovlaštena pisanim putem zahtijevati od stranaka u postupku i drugih pravnih ili fizičkih osoba koje nemaju položaj stranke u postupku, zadruga, strukovnih ili gospodarskih interesnih udruga ili udruženja te komora, sve potrebne obavijesti, u obliku pisanih očitovanja te dostavu na uvid ugovora i drugih potrebnih podataka i dokumentacije. Nadalje je propisan sadržaj navedenog zahtjeva te postupanje Agencije u slučaju da stranka u postupku i druge pravne i fizičke osobe ne postupe po zahtjevu Agencije. Ovim člankom se propisuje i postupanje koje se odnosi na poslovne tajne sadržane u podacima i dokumentaciji koji se dostavljaju Agenciji.

Uz članak 18.

Odredbama ovoga članka uređuje se preuzimanje obveza od strane otkupljivača i/ili prerađivača, odnosno trgovca u cilju brzog otklanjanja utvrđenih nepoštenih trgovačkih praksi. Pri tome stranka protiv koje je pokrenut postupak može Agenciji u roku od 40 dana od dana pokretanja postupka predložiti preuzimanje obveze izvršenja određenih mjera i uvjeta te rokove u kojima će to učiniti kako bi otklonila nepoštene trgovačke prakse. U tom slučaju i ukoliko Agencija ocijeni da su predložene mjere, uvjeti i rokovi dostatni za otklanjanje nepoštenih trgovačkih praksi, Agencija će privremenim rješenjem prihvatiti predložene mjere, uvjete i rokove koji time postaju obvezni za stranku. Pored toga, Agencija će privremenim rješenjem obvezati stranku na dostavu dokaza kojima potvrđuje izvršenje mjera i uvjeta u određenom roku. Agencija će rješenjem obustaviti postupak nakon zaprimanja dokaza kojima se potvrđuje izvršenje mjera i uvjeta u određenom roku ili ako je izvršenje mjera i uvjeta u određenom roku onemogućio dobavljač. Pravni institut uveden ovim člankom doprinosi ekonomičnosti postupka jer u vrlo kratkom roku omogućuje uspostavu poštenih trgovačkih praksi, što je u interesu dobavljača, a s druge strane ako stranka protiv koje je pokrenut postupak samoinicijativno predloži preuzimanje obveze izvršenja određenih mjera i uvjeta te rokove u kojima će to učiniti kako bi se otklonile nepoštene trgovačke prakse i Agencija prihvati predložene mjere, uvjete i rokove te obustavi postupak, u tom slučaju se ne utvrđuje i ne izriče upravno-kaznena mjera. Dakle, smisao ovoga Zakona nije primarno kažnjavanje, već brza uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom.

S druge strane, ako Agencija ocijeni da predložene mjere, uvjeti i rokovi iz stavka 1. ovoga članka nisu dostatni za otklanjanje nepoštenih trgovačkih praksi, ili ako stranka ne dostavi

dokaze da je postupila u skladu s privremenim rješenjem, Agencija će o tome pisanim putem obavijestiti stranku i nastaviti voditi ispitni postupak.

Pravni institut uveden ovim člankom, uveden je u Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja te u propise o zaštiti tržišnog natjecanja svih država članica Europske unije te u propise nekih država članica koji uređuju nepoštene trgovačke prakse (primjerice Češka).

Naravno, unatoč navedenom pravnom institutu kojim se omogućava ekonomičnost postupka i brza uspostava poštenih trgovačkih praksi, svaki dobavljač koji smatra da je pretrpio štetu može tužbom pred nadležnim sudom pokrenuti postupak naknade štete u skladu s općim propisom o obveznim odnosima.

Uz članak 19.

Odredbama ovoga članka uređuje se postupak utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere zbog povrede ovoga Zakona. Ovim člankom je propisan samo postupak za izricanje upravno-kaznene mjere, koji se nastavlja na ispitni postupak utvrđivanja nametanja nepoštenih trgovačkih praksi, a koji se vodi prema odredbama Zakona o općem upravnom postupku. Dakle, Agencija će prema odredbama Zakona o općem upravnom postupku, u ispitnom postupku provođenjem svih potrebnih dokaznih radnji i omogućavanjem stranci tijekom cijelog postupka sudjelovanja u postupku, utvrditi je li došlo do nametanja nepoštenih trgovačkih praksi, a kada isto utvrdi obavijestit će o utvrđenom činjeničnom stanju stranku i primijenit će odredbu članka 19. ovoga Zakona.

Uz članak 20.

Odredbama ovoga članka uređuju se akti koje u smislu ovoga Zakona donosi Agencija. Protiv rješenja Agencije nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Tužba iz stavka 3. ovoga članka protiv rješenja Agencije kojim su utvrđene nepoštene trgovačke prakse ne zadržava izvršenje rješenja, osim u dijelu rješenja koji se odnosi na izrečenu upravno-kaznenu mjeru.

Tužbe protiv rješenja Agencije radi odlučivanja o postupovnim pitanjima ne zaustavljaju tijekom postupka.

Uz članak 21.

Odredbama ovoga članka uređuju se rokovi za donošenje rješenja Agencije. Naime, izvjesno je da će Agencija zbog složenosti predmetne materije u svakom pojedinom slučaju morati provoditi upravni ispitni postupak što podrazumijeva izvođenje svih dokaza potrebnih za utvrđivanje činjeničnog stanja i omogućavanje stranci da sudjeluje u postupku u svrhu ostvarenja njenih prava i pravnih interesa. Tako će se primjerice u ispitnom postupku uzimati iskazi stranaka, po potrebi i iskazi svjedoka i vještaka te provoditi očevid i obvezno održati usmena rasprava, zatim glavna rasprava vezana uz izricanje upravno-kaznenih mjera, a za sve te radnje potrebno je određeno vrijeme. Stoga su predloženi rokovi na način kako je propisano ovim člankom.

Uz članak 22.

Odredbama ovoga članka uređuje se obveza Agencije da u svrhu transparentnosti objavi rješenja iz članka 20. ovoga Zakona na svojoj mrežnoj stranici. U cilju zaštite poslovne tajne,

odredbom stavka 2. ovoga članka se propisuje kako će se poslovne tajne iz rješenja izuzeti od javne objave.

Uz članak 23.

Odredbama ovoga članka uređuje se cilj upravno-kaznene mjere. Upravno-kaznenim mjerama koje Agencija utvrđuje i izriče u smislu ovoga Zakona cilj je uspostava, osiguranje, i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom, kažnjavanje počinitelja povreda te odvracanje počinitelja i drugih osoba od povreda ovoga Zakona.

U cilju optimalne učinkovitosti provedbe ovoga Zakona, ovim Zakonom se daje ovlast Agenciji da utvrđuje i izriče upravno-kaznene mjere (što je praksa i u drugim državama članicama gdje tijela srodna Agenciji provode zakone kojima se uređuje nepoštena trgovačka praksa na isti način), odnosno da se povrede ovoga Zakona ne smatraju prekršajima već povrede *sui generis*. Kad bi se povrede ovoga Zakona smatrale prekršajima, ne bi se mogle primijeniti odredbe članka 94. stavka 5. Prekršajnog zakona. Agencija je pravna osoba s javnim ovlastima koja samostalno i neovisno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti određenih Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja (ZZTN) koje obuhvaćaju i izravnu primjenu odredaba članaka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 i Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004. Za provedbu nacionalnog i europskog prava tržišnog natjecanja, Agencija odgovara izravno Hrvatskom saboru (članak 26. stavak 1. i 3. ZZTN-a). Agencija djeluje na svim tržištima, odnosno vodi postupke protiv poduzetnika koji djeluju na svim tržištima, neovisno o tome jesu li ona prethodno *ex ante* regulirana od strane regulatornih tijela ili nisu.

Međutim, premda Agencija ima određene regulatorne ovlasti u dijelu u kojem predlaže Vladi RH donošenje propisa neophodnih za provedbu ZZTN-a (članak 30. točka 1. ZZTN-a), Agencija je izvršno, a nije regulatorno tijelo poput HAKOM-a, HERA-e i sl. pa se na Agenciju, u slučaju odluke da povrede ovoga Zakona budu utvrđene prekršajima, ne bi mogle primijeniti odredbe članka 94. stavka 5. Prekršajnog zakona koje uređuju isključivu nadležnost Prekršajnog suda u Zagrebu za suđenje u postupcima koje kod suda pokreće ovlašten tužitelj pravna osoba s javnim ovlastima kojoj je posebnim zakonom utvrđen status neovisnog regulatora. Zbog navedenog bi u prvom stupnju o prekršajima imali ovlast odlučivati svi nadležni prekršajni sudovi u RH (više od 70), a u drugom Visoki prekršajni sud RH. Takvo rješenje je krajnje neučinkovito i ne bi osiguralo odgovarajuću provedbu ovoga Zakona, budući da je sasvim izvjesno da bi prekršajni sudovi čekali pravomoćnost odluke Agencije, tako da bi većina predmeta zbog kratkih zastarnih rokova utvrđenim Prekršajnim zakonom pala u zastaru. Čak kad bi prekršajni sudovi i odlučivali o prekršaju, upuštali bi se u ispitivanje krivnje osobe protiv koje bi bio podnesen optužni prijedlog što bi u stvari značilo i tom slučaju preispitivanje odluke Agencije od strane Prekršajnog suda.

S druge strane, o zakonitosti odluke Agencije odlučuju nadležni upravni sudovi u prvom stupnju, a u drugom Visoki upravni sud Republike Hrvatske. U skladu s time, a u cilju ekonomične provedbe ovoga Zakona, budući da Agencija ima izgrađen i funkcionalan sustav utvrđivanja i izricanja upravno-kaznenih mjera počevši od 1. listopada 2010. godine na temelju Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja, a u cilju optimalne i učinkovite provedbe ovoga Zakona, koji je također prisilni propis, Agencija bi i na temelju ovoga Zakona trebala imati ovlast za utvrđivanje i izricanje upravno-kaznenih mjera, odnosno trebalo bi se omogućiti da se povrede ovoga Zakona ne smatraju prekršajima već povredama *sui generis*.

Uz članak 24.

Odredbama ovoga članka propisuju se upravno-kaznene mjere za teške povrede Zakona. Pri tom se utvrđuje da se upravno-kaznenom mjerom kazni u iznosu do najviše 3.500.000,00 kuna pravna osoba, a do 1.500.000,00 kuna fizička osoba za tešku povredu ovoga Zakona. Pri tome se pravnom ili fizičkom osoba u smislu ovoga članka Zakona smatra otkupljivač i/ili prerađivač ili trgovac, koja prema svojim dobavljačima iskoristi značajnu pregovaračku snagu nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi u smislu članka 4. stavka 2. te članaka 11. i 12. ovoga Zakona pod uvjetima propisanim ovim člankom.

Uz članak 25.

Odredbama ovoga članka propisuju se upravno-kaznene mjere za lakše povrede Zakona. Upravno-kaznenom mjerom do najviše 1.000.000,00 kuna za pravnu osobu, odnosno 500.000,00 kuna za fizičku osobu, kaznit će se za lakšu povredu ovoga Zakona pravna ili fizička osoba koja se u smislu ovoga Zakona smatra otkupljivačem i/ili prerađivačem ili trgovcem, a koja ima položaj stranke u postupku ako ne postupi prema odredbama iz podstavaka 1. i 2. ovoga članka.

Uz članak 26.

Odredbama ovoga članka propisuju se upravno-kaznene mjere za ostale povrede Zakona za pravnu ili fizičku osobu koja nije stranka u postupku, a koja ne postupi po zahtjevu Agencije.

Uz članak 27.

Odredbama ovoga članka uređuju se kriteriji za izricanje upravno-kaznene mjere. Ovim člankom se također propisuje da iznimno od odredbe stavka 3. ovoga članka, Agencija može dodatno smanjiti iznos upravno-kaznene mjere pravnoj ili fizičkoj osobi koja se nalazi u teškoj financijskoj situaciji, ako ona podnese Agenciji relevantne dokaze da bi izricanje upravno-kaznene mjere u iznosu kako je to propisano ovim Zakonom značajno ugrozilo njezinu ekonomsku održivost i dovelo do značajnog gubitka vrijednosti njezine imovine.

Uz članak 28.

Odredbama ovoga članka uređuje se postupak izvršenja upravno-kaznene mjere.

Uz članak 29.

Odredbama ovoga članka uređuje se pitanje zastare postupka. U tom smislu odredbom je utvrđeno da postupak utvrđivanja povrede ovoga Zakona i utvrđivanja i izricanja upravno-kaznene mjere zbog počinjenja te povrede ne može biti pokrenut kada protekne rok od pet godina od dana počinjenja povrede.

Također se ovim člankom propisuje da se zastarijevanje iz stavka 1. ovoga članka prekida svakom radnjom Agencije o kojoj je Agencija pisanim putem obavijestila stranku od dana kada je stranka zaprimila tu obavijest, a koja je poduzeta radi utvrđivanja počinjenja povrede ovoga Zakona i utvrđivanja i izricanja upravno-kaznene mjere zbog te povrede. Poslije svakog prekida, zastara počinje ponovno teći, ali se postupak ni u kojem slučaju ne može voditi protekom dvostrukog vremena određenog stavkom 1. ovoga članka.

Uz članak 30.

Odredbama ovoga članka uređuje se pitanje zastare izvršenja upravno-kaznene mjere.

Uz članak 31.

Odredbama ovoga članka uređuje se pitanje troškova postupka.

Uz članak 32. i 33.

Odredbama ovih članaka uređuje se pitanje prijelaznih odredbi.

Odredbom članka 32. se utvrđuje da ugovori između dobavljača i trgovaca ili otkupljivača i/ili prerađivača sklopljeni prije stupanja na snagu ovoga Zakona koji nisu u skladu s odredbama članka 4., 5., 9., 10., 11. i 12. ovoga Zakona moraju se uskladiti najkasnije do 31. prosinca 2017. godine, a u protivnom takvi ugovori prestaju važiti od 01. siječnja 2018. godine. Ovom prijelaznom odredbom obavezuju se dobavljači, trgovci ili otkupljivači i/ili prerađivači da svoje prijašnje ugovore usklade s navedenim člancima ovoga Zakona čime se izjednačavaju s istim dionicima na tržištu koji će nakon stupanja na snagu ovoga Zakona morati svoje poslovne odnose uređivati u okvirima ovoga Zakona.

U odnosu na članak 33. Agencija će, najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, uskladiti Statut i druge opće akte Agencije s odredbama ovoga Zakona.

Uz članak 34.

Ovim člankom se uređuje da će Ministarstvo poljoprivrede u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona provesti naknadnu procjenu učinaka ovoga Zakona u skladu s Zakonom o procjeni učinaka propisa (Narodne novine, broj 90/11).

Uz članak 35.

Ovim člankom uređuje se stupanje na snagu ovoga Zakona.